НАРОДНА
АРМІЯ
31 травня, 2018
#22 (5554)

ЯК ЗМІНЮЄТЬСЯ ВІЙСЬКОВА МЕДИЦИНА

Завдяки мобілізації державних ресурсів, зусиллям волонтерів і допомозі іноземних партнерів у військово-медичній галузі вже вирішено багато тактичних питань. Але це тільки початок шляху до вдосконалення у цій царині

стор. 10-11

Фото з відкритих джерел. Автор Ральф Блок (Ralph Blok)

«СПІЛКУЮЧИСЬ ІЗ ІНОЗЕМНИМИ ФАХІВЦЯМИ, МИ ЗАХОПЛЮЄМОСЬ ЇХНІМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ, А ВОНИ — НАШИМИ ЛЬОТЧИКАМИ»

ЧИ ЙДЕ НАША АРМІЙСЬКА АВІАЦІЯ В НОГУ З ЧАСОМ ТА ЯКІ ВИСНОВКИ БУЛИ ЗРОБЛЕНІ ПІСЛЯ 2014-го? НА ЦІ ТА ІНШІ ЗАПИТАННЯ В ІНТЕРВ'Ю «НА» ВІДПОВІВ НАЧАЛЬНИК АРМІЙСЬКОЇ АВІАЦІЇ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК ЗС УКРАЇНИ ПОЛКОВНИК ІГОР ЯРЕМЕНКО стор. 3

ЧИТАЙТЕ В НОМЕРІ:

КРИМ СТАЄ БАЗОЮ ДЛЯ ВІЙСЬКОВИХ ІНТЕРВЕНЦІЙ КРЕМЛЯ З ЯДЕРНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ

Росія розгорнула широку військову активність на Кримському півострові, перетворивши його на плацдарм для інтервенцій за кордоном та відновивши можливості для зберігання ядерної зброї. Про це Міністр закордонних справ України Павло Клімкін заявив на засіданні Ради Безпеки ООН, передає Укрінформ.

«Росія практично вдвічі збільшила кількість своїх військових у Криму і продовжує готувати інфраструктуру до розгортання ядерної зброї»

«Важливо зберігати особливу увагу до російської окупації Криму. Ці дії Російської Федерації є найбільш грубим порушенням Статуту ООН з часів Другої світової війни, що кидає виклик нормам і правилам Міжнародного права та сіє атмосферу недовіри, страху й ненависті», — наголосив глава МЗС України.

Водночас він зазначив, що окупація призвела до прискореної мілітаризації Криму.

«Росія практично вдвічі збільшила кількість своїх військових там і продовжує готувати кримську військову інфраструктуру до розгортання ядерної зброї, включаючи переоснащення радянського об'єкта для зберігання ядерних боєголовок», — повідомив міністр.

За його словами, Крим вже «перетворився на гігантську військову базу, яка часто використовується для російських інтервенцій у віддалених гарячих точках, зокрема й у Сирії».

«ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ РОСІЇ ЗА БЕЗНЕВИННІ ЖЕРТВИ РЕЙСУ МН-17 МАЄ БУТИ НЕВІДВОРОТНОЮ»

Світова спільнота має забезпечити невідворотну відповідальність Російської Федерації за збиття літака рейсу Малайзійських авіаліній МН-17. Про це заявив Президент Петро Порошенко під час спілкування з журналістами після зустрічі з Федеральним президентом Німеччини Франком-Вальтером Штайнмаєром, повідомляє сайт глави держави.

«Впевнений у тому, що міжнародне співтовариство має забезпечити відповідальність Російської Федерації за 298 безневинних жертв, які представляють різні країни світу. І ця відповідальність має бути невідворотною», — сказав глава держави, акцентуючи увагу на останній інформації, оприлюдненій міжнародною слідчою групою щодо терористичної атаки проти малайзійського літака рейсу МН-17.

«Інформація, яка була оприлюднена слідчою групою, яка твердо доводить, що збиття літака було організовано саме Російською Федерацією. При чому вже названо й ім'я організатора — російського генерала», — додав Петро Порошенко.

Президент нагадав, Україна з його ініціативи 2014 року передала справу державі, найбільше громадян якої стали жертвами цієї терористичної атаки. «Для того, щоб не виникало сумнівів у забезпеченні неупередженості, незалежності розслідування. І сьогодні життя доводить, що це було абсолютно правильне рішення», — зазначив Петро Порошенко.

«І ми, безумовно, наголошуємо на тому, що Росія має відповідати. І спільні скоординовані дії світу мають гарантувати недопущення повторення скоєння Росією подібних злочинів у майбутньому», — сказав глава держави.

УКРАЇНА НАПОЛЯГАЄ НА НАЙШВИДШОМУ ЗВІЛЬНЕННІ УКРАЇНСЬКИХ ЗАРУЧНИКІВ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У В'ЯЗНИЦЯХ НА ОКУПОВАНІЙ ТЕРИТОРІЇ ТА В РОСІЇ

Президенти України та Німеччини обговорили питання звільнення українських заручників, які перебувають у в'язницях на окупованій території та в Росії, повідомляє прес-служба глави держави.

«Безумовно, окрему увагу ми приділили звільненню українських заручників. Заручників, які знаходяться на окупованій території. Процес звільнення яких, після успішної операції у грудні минулого року, був припинений Російською Федерацією і підконтрольними їй бойовиками», — повідомив Президент України Петро Порошенко під час спільної прес-конференції з Федеральним президентом Республіки Німеччина Франком-Вальтером Штайнмаєром.

«Ми наголошуємо на необхідності якнайшвидшого звільнення як українських військовослужбовців, українських активістів і волонтерів, які утримуються на окупованій території, так і політичних в'язнів, які незаконно утримуються в окупованому Криму і у в'язницях Російської Федерації, включно з Олегом Сенцовим, Романом Сущенком, Володимиром Балухом та багатьма іншими політичними в'язнями, які опинилися у в'язниці лише тому, що вони відмовилися здавати український паспорт і приймати російське громадянство», — зазначив глава української держави.

РОСІЯ ПОРУШУЄ КЛЮЧОВІ ПОЛОЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ УГОД

Анексія Криму й окупація частини Донбасу є яскравим прикладом порушення Росією багатьох ключових угод. Про це під час засідання Радбезу ООН заявив Міністр закордонних справ Польщі Яцек Чапутович, повідомляє Укрінформ.

«Агресивна поведінка Росії проти суверенної держави і нелегальна анексія Криму є яскравим прикладом порушення базових норм і правил міжнародного права, передбачених у документах Об'єднаних Націй, Гельсінському заключному акті, Паризькій угоді й Будапештському меморандумі», — сказав він.

Як наголосив глава польської дипломатії, Росія є підписантом Мінських домовленостей, але при цьому продовжує фінансувати, озброювати і навчати бойовиків.

«Вона безперервно і безпосередньо втручається в бойові дії, про що свідчать останні донесення про літак Малайзійських авіаліній, збитий над територією Східної України в липні 2014 року, в результаті чого загинули майже 300 осіб», — зазначив Яцек Чапутович.

ПРОТЯГОМ ОСТАННІХ РОКІВ У БОЛГАРІЇ ОЗДОРОВЛЕНО 75 УКРАЇНСЬКИХ ВОЇНІВ

Президент України Петро Порошенко під час переговорів з Прем'єр-міністром Республіки Болгарія Бойко Борисовим обговорив питання гуманітарного співробітництва, повідомляє прес-служба глави держави.

«Хочу окремо подякувати пану Прем'єр-міністру за ту велику допомогу, яку Болгарія надає в оздоровленні й реабілітації українських військовослужбовців. У 2016 році під час візиту до Болгарії я відвідував наших воїнів, які проходили лікування і реабілітацію в болгарських закладах охорони здоров'я», — сказав Президент України під час спільної прес-конференції з Прем'єр-міністром Болгарії.

За його словами, протягом останніх років у Болгарії оздоровлено 75 українських військовослужбовців, і ця держава працює над реалізацією трастового фонду співпраці з Україною.

«Вже 9 червня болгарські лікарі прийматимуть чергову групу українських військових у госпіталі Військово-медичної академії Болгарії», — повідомив Президент України.

У ВІЙСЬКОВИХ БУДЕ ЩЕ ОДИН БУДИНОК ВІДПОЧИНКУ

Президент Петро Порошенко наголосив, що в попереднє десятиліття під керівництвом різних очільників Міністерства оборони багато військових об'єктів були розпродані і зруйновані.

«Впевнений у тому, що зараз наша місія — і хочу відмітити нелегку місію Міністра оборони, начальника Генштабу — у тому, щоб це повернути; відремонтувати; це має працювати на українського воїна», — зазначив Петро Порошенко під час наради на Львівщині.

Президент зауважив, що сьогодні відвідав Тисовець: «Якщо хтось там був два роки тому, то ви там під великим мікроскопом солдатів не побачили би. Все руйнувалося, дробилося і розтягувалося. І лише дивом, і зусиллями міністра не було виставлено на продаж».

За словами глави держави, сьогодні не тільки українські воїни, але й їхні родини з дітьми можуть отримати якісний відпочинок на об'єктах, що відновлені чи повернуті Міноборони.

Президент зазначив, що за його зверненням Міністерству оборони був переданий будинок відпочинку, який раніше належав Національному банку, тож нині там мають можливість відпочивати та реабілітуватися українські воїни. Він також повідомив, що зараз проводиться робота, щоб іще один будинок відпочинку почав працювати на армію. «До середини липня, сподіваюся, ЗСУ будуть поповнені ще одним будинком відпочинку», — додав він, йдеться на сайті глави держави.

«СПІЛКУЮЧИСЬ ІЗ ІНОЗЕМНИМИ ФАХІВЦЯМИ, МИ ЗАХОПЛЮЄМОСЬ ЇХНІМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ, А ВОНИ — НАШИМИ ЛЬОТЧИКАМИ»

ЧИ ЙДЕ НАША АРМІЙСЬКА АВІАЦІЯ В НОГУ З ЧАСОМ ТА ЯКІ ВИСНОВКИ БУЛИ ЗРОБЛЕНІ ПІСЛЯ 2014-го? НА ЦІ ТА ІНШІ ЗАПИТАННЯ В ІНТЕРВ'Ю «НА» ВІДПОВІВ НАЧАЛЬНИК АРМІЙСЬКОЇ АВІАЦІЇ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК ЗС УКРАЇНИ ПОЛКОВНИК ІГОР ЯРЕМЕНКО

Начальник армійської авіації Сухопутних військ ЗС України полковник Ігор Яременко є беззаперечним прикладом для своїх підлеглих. Ігор Віталійович — один із небагатьох у країні, хто має найвищу класифікацію «військовий льотчик-снайпер», він є кавалером ордена Богдана Хмельницького, був учасником миротворчих місій у Східній Славонії, Косові та ДР Конго, командував бригадою, яка в 2014-му однією з перших була піднята за бойовою тривогою...

— Армійська авіація вперше зайшла у район бойових дій у березні 2014 року. Постійні ротації відбуваються й зараз. Що змінилося за ці чотири роки?

— Після перших втрат у 2014-му було зроблено чимало висновків. Змінилась і тактика польотів, і наші можливості, і ставлення до виконання польотів. Саме тому після перших збитих бортів нам вдалося звести статистику втрат практично до нуля. Ми й досі постійно перебуваємо на Донбасі. Це не лише льотчики, а й служби забезпечення. Так само, як і в 2014 році, екіпаж можуть підняти і рано-вранці, і вночі, адже поняття «нормована робота» в армійській авіації немає. Екіпажів, які можуть виконувати завдання в нетипових бойових умовах, стало у рази більше, отже, є можливість частіше змінювати льотчиків у періоди загострення обстановки. Відповідно, у пілотів з'являється час для відпочинку.

— Наскільки я знаю, і молодих бойових льотчиків зараз багато.

— Від самого початку бойових дій молоді лейтенанти літали разом із досвідченими старшими офіцерами, і ні в кого не повернеться язик назвати їх «зеленими». За чотири роки війни вчорашні хлопчаки 1990-го та 1991-го років народження, ровесники незалежності України, стали справжніми асами. У кожного горять очі від справи, яку роблять, оскільки нині у нас є можливість постійно готувати молоді кадри. Вони літають у різних умовах, простоїв нема абсолютно. Це ніби очевидні речі, але насправді так було не завжди. Якщо говорити про середній наліт льотчиків за минулий рік, то він становив 55 годин. Ліміт пального для навчання часто розподіляли на користь молоді, щоб саме вона постійно вдосконалювалась та вміла воювати в умовах сучасної війни.

— Не можна не пригадати сумну статистику. В ході бойових дій на Донбасі було втрачено понад десять гелікоптерів. Чи вдалось відновити вертолітний парк?

— Ми ставили перед собою завдання не лише відновити парк техніки, а й модернізувати його. Не буду приховувати: проблеми й зараз є, хоча багато що нам вдалося. Відмінно працює «Мотор Січ», Конотопський завод… На вертольотах з'явився новий протиракетний захист, що відповідає сучасним вимогам, є й інші українські розробки, які не поступаються технологіям передових країн. Є навіть перспектива створення першого українського військового вертольота. Це проект, над реалізацією якого працюють сотні фахівців. Проте, щоб випустити новий вертоліт, від написання проекту до випуску машини може пройти десять років. Як можемо, пришвидшуємо процес, але робота і справді кропітка, трішки доведеться почекати.

— Знаю, що була проблема із забезпеченням вертолітними редукторами, лопатями, адже раніше замовити їх можна було тільки в Росії.

— Не так швидко, як хотілось би, але ця проблема вирішується. Зрозуміло, що за один-два роки повністю перебудувати промисловість виробництва авіаційних складових неможливо, та вже зараз більшість агрегатів виробляються в Україні.

«За чотири роки війни навіть ровесники незалежності України стали справжніми асами»

— Усе, що стосується авіації, є надзвичайно вартісним. Кошти, які виділяються, покривають лише найнагальніші потреби?

— Авіація — це дійсно дорого, та разом із тим дуже ефективно. 2014 рік продемонстрував необхідність наявності серйозного ударного компоненту, сучасних передових технологій. На щастя, в оборонному відомстві розуміють, що без інвестування в галузь нічого не вийде, тому коштів виділяється набагато більше, ніж це було раніше. Я б навіть сказав, майже достатньо.

— Якщо говорити про 2014–2015 роки, то особливо небезпечними й складними були нічні польоти. Як мінімізовували ризики?

— Вперше за всю історію української авіації вертольоти отримали можливість літати і вдало застосовувати озброєння в нічних умовах. Для цього на борти було встановлено супутникові навігаційні системи. До складу індивідуального спорядження екіпажу ввійшли захисні авіаційні шоломи з окулярами нічного бачення. Радує те, що ці окуляри є не на папері, а й в усіх бригадах.

— Чи часто виїжджаєте за кордон, відвідуєте різні форуми, активно спілкуєтесь із колегами з країн НАТО?

— Спілкуючись із іноземними фахівцями, ми захоплюємось їхніми технологіями, а вони — нашими льотчиками. Наші західні партнери прекрасно розуміють, що воювати і брати участь у навчаннях — це різні речі. Що стосується бойового застосування, професіоналізму авіаторів, то тут ми перші. Наші льотчики — на вагу золота. На таких заходах нерідко обговорюємо й конкретні випадки, ситуації. Ми їм підказуємо, як краще вчинити за певних умов, адже маємо колосальний досвід. Нам, у свою чергу, цікаво дізнатися про особливості польоту за умов використання певних технологій, адже кожне обладнання передбачає зовсім інший підхід до пілотування. Армійська авіація — така галузь, де постійно щось змінюється. Важливо йти в ногу з часом, і ми по мірі фінансових можливостей намагаємося не відставати.

— Кошти виділяються, техніка модернізується, пілоти готуються... Тобто позитиву багато. Від чого ж найбільше болить голова у вас нині як у начальника армійської авіації?

— На жаль, деякі соціальні проблеми залишаються невирішеними. За чотири роки війни наші військовослужбовці стали прекрасними спеціалістами. У всіх є сім'ї, діти, а житла дехто немає, добре хоч грошове забезпечення підняли. Треба розуміти, що у цивільних льотчиків заробітні плати в рази більші. Дійсно — в рази. Фахівців із таким досвідом та рівнем професіоналізму ще спробуй знайти, тому й переманюють. Окрім льотчиків, є ще й інженерний склад — там зарплата не набагато вища за середню по Україні. Не секрет, що на одного льотчика працює майже десять осіб, і часто доводиться хвилюватися не за техніку й модернізацію, а за те, як втримати кадри. Люди постійно ризикують, морально та психологічно втомлені, і це потрібно якось компенсувати.

— Армійська авіація бере активну участь у миротворчих місіях, що дає льотчикам досвід, наліт, підвищення боєготовності...

— Насправді ви говорите про другорядні речі. Участь у миротворчих місіях — це насамперед можливість України заявити про себе як про державу, яка не тільки воює, а ще й несе мир. Це дуже вигідно для нашого іміджу й демонструє те, що ми відкриті для міжнародного товариства. Приміром, у миротворчій місії в Конго беруть участь майже 30 країн, також і ми. А це й обмін досвідом, і спілкування, й можливість завдяки спільній роботі з льотчиками з інших країн швидше перейти на натовську систему.

Не так давно завершилась наша ліберійська місія, у країні пройшли чергові демократичні вибори. Українці залишили Ліберію останніми. Значну роль у тому, що там настав мир, зіграли наші авіатори. Наш загін виконував дуже багато завдань, тому його й тримали до останнього. Так само колись ми виконали своє завдання у Сьєрра-Леоне, і зараз люди в цій країні живуть мирно.

— До призначення на теперішню посаду ви були командиром бригади, яка однією з перших була піднята за бойовою тривогою. Чи багато підлеглих здивували вас своїм героїзмом?

— На цю тему можна дуже довго говорити, але відповім коротко: попри те, що бригада зазнала найбільших втрат в армійській авіації, жодна людина не відмовилася літати й воювати. Жодна! Усі виконували свою роботу, хоч і розуміли, що втрати будуть. Вважаю, що це дуже важливий людський показник.

Спілкувалась Анастасія ОЛЕХНОВИЧ

СЕЛИЩЕ ПІСКИ ВОРОГ ДЕДАЛІ БІЛЬШЕ ЗРІВНЮЄ ІЗ ЗЕМЛЕЮ

ТУТ НАШІ ВІЙСЬКОВІ ТРИМАЮТЬ ПІД КОНТРОЛЕМ КІЛЬКА КЛЮЧОВИХ НАПРЯМІВ: РАЙОН ГІРНИКА ТА СПАРТАКА, СМУГУ ДАПУ ТА ТРАСУ ЗНАМ'ЯНКА — ЛУГАНСЬК

До війни елітне селище Піски вважалося острівцем стабільності та благополуччя. Тут мешкало понад дві тисячі жителів, а ще приблизно стільки ж людей приїжджало сюди відпочити в літній сезон. Але зараз від колишньої привабливості Пісків не залишилося і сліду. Війна повністю змінила вигляд цього колись респектабельного населеного пункту. Престижні дво- та триповерхові шикарні особняки та котеджі зруйновані майже вщент. Інфраструктуру — дороги, мости, шляхопроводи — перетворено на купи розбитого бетону та понівечені металоконструкції. У селищі залишилося з десяток жителів. Всі вони — похилого віку, не мають родичів, тож їхати звідти категорично відмовляються, бо й нема куди…

Від колишніх мирних і заможних Пісків не залишилося і сліду

— На сьогодні Піски для нас є стратегічно важливим рубежем оборони, — говорить командир підрозділу майор Дмитро. — Можна сказати, що наші позиції тут — це форпост оборони Донецького напрямку. Адже зовсім близько — передмістя окупованого Донецька. На лівому фланзі ми тримаємо під контролем район Спартака, на правому — Гірника, по центру впираємося у злітну смугу донецького аеропорту. Крім цього, ми захищаємо автомобільну дорогу міжнародного сполучення Знам'янка — Луганськ. Для окупантів вона дуже важлива тим, що поєднує Україну з Російською Федерацією та пролягає через окуповану територію Донецької та Луганської областей. Завдяки тому, що ми заблокували на ній рух по ділянці Ясинувата — Піски, бойовикам важко здійснювати передислокацію живої сили, техніки та озброєння з Ясинуватої до Донецька та у зворотному напрямку. Через нашу присутність тут російські найманці позбавлені можливості закріпитися й у районі донецького аеропорту та облаштувати там постійні позиції.

Разом із нашими військовослужбовцями ми доїжджаємо на автівці до крайнього блокпоста та пересідаємо на БТР. Далі шлях небезпечний. На броні — кулеметник молодший сержант Андрій. Супроводжуючи нас, він уважно стежить за місцевістю та навіть прислухається до звуків.

Будь-якої миті обстановка може кардинально змінитися, тому потрібно завжди бути напоготові

Після чергового виїзду танка на вільне полювання наші розвідники запустили безпілотник, і за визначеними координатами було завдано вогневого удару, після якого половина терикону разом із ворожим панцерником пішла під землю

— Так, обстрілів у даний момент немає. Але будь-якої миті обстановка може кардинально змінитися, тому потрібно завжди бути готовим вчасно відреагувати на позаштатну ситуацію, — пояснює сержант.

Ось ми наближаємось до зруйнованої ділянки дороги. Асфальт на ній пошматований вибухами мін і снарядів. Місця, де розірвалися міни, нагадують сонячне коло з «променями»-тріщинами.

Праворуч і ліворуч від нас — густа лісосмуга, а ось попереду ділянка досить відкрита. Через те ми намагаємося проскочити небезпечне місце на максимальній швидкості. Нарешті в'їжджаємо в селище по складній траєкторії, безперервно змінюючи напрямок руху.

— Вулиці тут уже давно пристріляні противником, тому одним і тим же маршрутом ми сюди не їздимо, а, так би мовити, постійно маневруємо, — пояснює свої дії за кермом вже не надто молодий водій БТР солдат Іван.

Безпосередньо на позиції ми вирушаємо пішки. Проходимо повз зруйновані будинки, занедбані городи, повалені стовпи. Важко навіть уявити, скільки смертоносного заліза впало на це селище з 2014 року. А за характером руйнувань та пробоїн у стінах і дахах будинків можна вивчати калібри застосованих тут боєприпасів та види озброєння.

— Ось ці величезні вирви — сліди від 152-мм осколково-фугасних снарядів, випущених по нас два місяці тому, — розповідає старший лейтенант Максим. — А ось ці вирви від снарядів з «Градів» — результат нещодавнього ворожого обстрілу. Як проінформувала наша повітряна розвідка, вогонь вівся з житлового сектору Донецька. Загалом це їхня традиційна тактика — використовувати мирне населення як живий щит. Ворог добре усвідомлює, що ми по мирних мешканцях вогонь не ведемо і відповідати не будемо.

Щоправда, регулярні обстріли 125-мм снарядами з ворожого танка Т-72, який зайняв позицію на вершині терикону, розташованого навпроти Пісків, наші військові безкарними не залишили. Після чергового такого виїзду танка на вільне полювання наші розвідники запустили туди безпілотник, і за визначеними за його допомогою координатами було завдано вогневого удару, після якого половина терикону разом із ворожим танком пішла під землю. А коли окупанти відправили на допомогу пошкодженій машині ще один екіпаж, його спіткала така ж доля. Перевіривши в такий спосіб оборону захисників Пісків на міцність, ворог обстріли припинив.

Втім, як запевнив нас оператор ПТРК «Фагот» сержант Вадим, усі небезпечні для прориву танків місця наші воїни добре знають і приготували на цей випадок бойовикам «гідний прийом».

На одному з крайніх спостережних постів ми познайомилися з кулеметником старшим сержантом Петром. Його штатною зброєю є не традиційні РПК або ДШК, а справжня легенда громадянської і Другої світової війн кулемет «Максим». На наше запитання, наскільки ця зброя є надійною та ефективною в бою, Петро відповів, що «Максим» добре зарекомендував себе в бойовій обстановці й за деякими показниками навіть перевершує більш сучасні кулемети. Наприклад, на відміну від «дашки», він завдяки водяному охолодженню ствола не перегрівається та більше часу може стріляти. Має високу влучність навіть на відстань 2600 метрів.

В умовах жорстких обстрілів особовий склад, який обороняє Піски, приділяє значну увагу інженерному обладнанню позицій. У цьому ми переконалися особисто, спостерігаючи за тим, як вільні від чергування військовослужбовці поглиблювали окопи та ходи сполучень, носили мішки з піском і колоди, забивали скоби, зміцнювали старі й зводили нові бліндажі, спостережні пости та вогневі точки.

— Зараз переважно ведуться позиційні бої, — каже командир роти старший лейтенант Сергій. — Противник давно вивчив і пристріляв місцевість. Тож гарантією безпеки особового складу є як індивідуальні, так і колективні надійні укриття, які ми намагаємося максимально зміцнювати.

Солдати займаються і побутовими проблемами. Є на позиції свої майстри будівельної справи. Приміром, старший солдат Михайло до початку війни працював у приватній будівельній компанії, мурував каміни і печі. І на фронті він зумів проявити свої високі професійні якості. Так, в одному з підвалів приватного будинку обладнав для особового складу лазню. Сам виклав піч з підручних матеріалів, вивів на дах димохід, обшив стіни дошками, встановив полиці та з котла спорудив кам'янку. Подбав про товаришів, які тепер можуть помитися в належних умовах. З водою теж проблем не виникає. Адже поруч Карлівське водосховище, звідки і привозять воду в спеціальних баках.

Але головне, що впадає в очі, коли знаходишся на позиціях захисників Пісків, — це налагоджена система управління, злагодженість дій та дружня атмосфера. Тут все підпорядковане головному — наближенню перемоги над ворогом.

Олександр КІНДСФАТЕР

Дострілялися: знищена в районі Дебальцевого бронетехніка окупантів. 2015 рік

ПУТІНСЬКІ «ТРАКТОРИСТИ», АБО «ВОЄНТОРГ» У ДІЇ

ОКУПАЦІЙНІ ФОРМУВАННЯ ВДОСКОНАЛЮЮТЬ МЕТОДИ ЗАСТОСУВАННЯ БРОНЕТЕХНІКИ НАВІТЬ В УМОВАХ «ВІДВЕДЕННЯ ВАЖКОГО ОЗБРОЄННЯ»

Згідно з черговими звітами спостережної місії ОБСЄ на Донбасі, російсько-окупаційні війська продовжують активно використовувати в районі збройного конфлікту бронетехніку. Зокрема члени місії регулярно фіксують переміщення або наявність як окремих одиниць, так й цілих підрозділів «на броні» в зонах, де згідно з досягнутими Мінськими домовленостями жодної бронетехніки не має бути. Наприклад, ворожі танки регулярно фіксуються в районі Ясинуватої, Бугаївки, Лутугиного, Тореза. А в інформаційних повідомленнях із зони бойових дій протягом трьох останніх тижнів застосування окупаційними формуваннями бронетехніки згадується майже 20 разів. Окремі одиниці діють безпосередньо на передньому краї майже на всіх ділянках лінії фронту

Кремлівський «воєнторг» стабільно та регулярно постачає гібридним окупаційним формуванням досить широкий спектр бронетехніки, причому доволі великими партіями. Йдеться про танки та бойові броньовані машини (ББМ) різного типу і призначення.

Як відомо, в умовах позиційної війни застосування бронетехніки має певні особливості, обумовлені характером бойових дій. А за нинішньої ситуації в зоні конфлікту на Донбасі до цього слід додати ще й необхідність приховувати наявність і використання бронетехніки на передньому краї від міжнародних спостерігачів. Отже, саме ці два основні фактори і впливають на характер та методи застосування окупаційними формуваннями бронетехніки, передусім танків, на передньому краї.

У минулих номерах нашої газети ми вже розповідали про основні типи та види бронетехніки, які використовує на Донбасі агресор. Тож, вважаємо, що нашим читачам не завадить також ознайомитися з найбільш розповсюдженою «методою» та варіантами застосування бронетехніки «мирними шахтарями та трактористами» Донбасу. Щоб перемагати ворога, його треба добре знати…

На сьогоднішній день характер застосування танків та іншої броньованої техніки бойовиками окупаційних формувань визначається цілим комплексом вимог до такого роду дій: від наявності в бойових порядках підрозділів Збройних Сил України, які обороняються на «першій лінії», значної кількості протитанкових засобів до необхідності взагалі приховувати та втаємничувати не тільки застосування своєї бронетехніки, а й навіть її перебування в районі бойових дій від міжнародних спостерігачів місії ОБСЄ, які ведуть достатньо детальний моніторинг відповідних зон місцевості в районі конфлікту. Зокрема й з використанням технічних засобів на кшталт БпЛА або відеокамер.

Окупанти не полишають спроб регулярно застосовувати бронетехніку безпосередньо на передньому краї. Особливо танки з їхньою потужною штатною 125-мм гарматою

Погодьтеся, складно тероризувати передові позиції українських військ десь у степах південніше Докучаєвська танками, коли будь-який рух вашої бронетехніки «укропи» чують ще за 5–6 км від переднього краю і до того ж здатні проглядати ваші бойові порядки ще на +1,5–2 км. А ще будь-яке переміщення вашої бронетехніки відразу фіксується у звітах спостережної місії ОБСЄ, які регулярно оприлюднюються нею та стають відомі вашому противнику майже у режимі онлайн. Тут мимоволі почнеш ховати танки та БМП по місцевих балках та нечисленних «промислових» або радше «логістичних» цехах та сховищах.

І все ж таки, попри всі ці «складнощі», окупанти не полишають спроб регулярно застосовувати бронетехніку безпосередньо на передньому краї. Особливо танки з їхньою потужною штатною 125-мм гарматою.

На сьогоднішній день командування окупаційних формувань розробило кілька, так би мовити, «сценаріїв» застосування своєї бронетехніки в залежності від конкретних умов на тій чи іншій ділянці лінії фронту. Якщо їх проаналізувати, то стане очевидним, що їхнім головним лейтмотивом є одне цілком зрозуміле прагнення: завдати якнайбільшої шкоди противнику за мінімального власного ризику. Часи, коли окупанти кидали майже в лобові танкові атаки на укріплені позиції Збройних Сил України цілі танкові підрозділи, навіть не вважаючи за потрібне прикривати їх достатньою кількістю піхоти, як це, приміром, було в боях під Санжарівкою взимку 2015 року на Дебальцівському плацдармі, минули. Тепер вони діють зовсім в іншому ключі. Воно й не дивно, війна вчить усіх, по обидві сторони від лінії фронту…

Отже, найбільш поширеним прийомом є «бий та тікай». Зазвичай для цього використовується своєрідний зведений підрозділ — така собі бронегрупа з одного чи двох танків, які прикривають одна-дві БМП або БТР, рідше в цій якості використовується невеликий піхотний підрозділ (максимум — до 12-15 бійців, зазвичай менше 10). При цьому головна вимога — високий рівень маневреності, тобто здатності швидко та стрімко відійти, змінити позицію. Слід зразу зазначити, що експромт або імпровізація «по ходу справи» тут просто «не грають», позаяк цей спосіб передбачає ґрунтовну та ретельну попередню підготовку. Її головним змістом є дві речі — розвідка і якомога точне визначення місця розташування цілі (об'єкта) по якому буде здійснюватися стрільба (бажано із визначенням орієнтирів та дистанцій до цілі, по суті — підготовка попередніх даних для стрільби), а також відповідне обладнання заздалегідь найбільш зручної вогневої позиції на передньому краї як для танка(ів), що вестиме стрільбу, так і для решти вогневих засобів, які будуть виконувати при цьому роль їхнього прикриття (передбачає в першу чергу ретельне маскування). Ще під час підготовки, зазвичай визначається шлях (або кілька його варіантів) висування цієї бронегрупи на вогневі позиції та шляхи відходу.

На практиці, це виглядає так: десь у районі Пікузів або північніше Саханки, чи, наприклад, південніше Світлодарська або ж у районі Гранітного вночі та за похмурої погоди танк(и) окупантів й інші ББМ приховано висуваються на вже облаштовані вогневі позиції (зазвичай для цього використовуються балки, низини або «сліпі» зони) і ретельно маскуються. З настанням світлого часу доби вибирається зручна мить, коли танки відкривають вогонь. Для обстрілу використовуються осколково-фугасні снаряди (до 14-16 пострілів). У випадку протидії з боку противника, до справи залучаються вогневі засоби, призначені для прикриття танків. Їхнє головне завдання — не допустити відкриття прицільного вогню у відповідь по танку(ах) з протитанкових засобів противника (ПТРК, СПГ, ПТ-гармат тощо). Після закінчення танками стрільби вони та ББМ, які їх прикривають, поспіхом відходять у глибину бойових порядків до «відстійників» (замасковане та приховане місце, де здійснюється технічне обслуговування бронетехніки, її заправка та спорядження боєприпасами, відпочинок та підготовка екіпажів).

Одна така бронегрупа може «обслуговувати» ділянку фронту в кілька десятків кілометрів, періодично з'являючись у різних її місцях і в такий спосіб тримаючи «в тонусі» наші підрозділи тривалий час. Негативною якістю цього способу дій є необхідність складної попередньої підготовки високого рівня натренованості (передусім щодо взаємодії) всіх екіпажів, які входять до складу «бронегрупи».

(Далі буде)

Костянтин МАШОВЕЦЬ

Як новенький, Мі-2МСБ-В відправляється в одну з авіаційних бригад армійської авіації

На монтажному майданчику кипить робота

Очищення елементів фюзеляжу від залишків старої фарби

Відновлена втулка несучого гвинта

Мі-2: УКРАЇНСЬКИЙ ВАРІАНТ

ДНЯМИ ОДНА З БРИГАД АРМІЙСЬКОЇ АВІАЦІЇ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК ЗС УКРАЇНИ ПОПОВНИЛАСЯ ВЕРТОЛЬОТОМ Мі-2МСБ-В, МОДЕРНІЗОВАНИМ НА ВІННИЦЬКОМУ АВІАЦІЙНОМУ ЗАВОДІ

В українському гелікоптері, створеному на базі старого радянського Мі-2, від базової моделі залишився хіба що корпус. Переважна більшість обладнання — нове, виготовлене на вітчизняних підприємствах. Та найголовнішим «елементом» оновленої машини, безперечно, є її «серце» — двигун АІ-450М. Силову установку потужністю у 465 к. с. створено у Запоріжжі на ДП «Івченко-Прогрес» і виготовлено на АТ «Мотор Січ». Два таких агрегати прийшли на зміну двом розробленим іще на початку 1960 років «Клімов ГТД-350». Вони суттєво підвищили показники економічності, льотні характеристики гелікоптера. Більше того, нові агрегати дозволили встановити рекорд висоти — 7000 метрів проти 4000 на Мі-2. Крім того, на вертольоті встановлено бортовий пристрій реєстрації параметрів польоту, нову систему навігації, замінено сигналізатор обледеніння, внесено зміни у паливну систему, системи керування тощо

Модернізують вертольоти на Вінницькому авіаційному заводі, який донедавна, крім уже згаданих Мі-2, ремонтував Ан-2, Як-18Т, Як-52 та Ка-26.

— Нове життя вертольота розпочинається ось у цьому цеху на майданчику демонтажу, — проводить екскурсію заводом заступник директора ДП «ВіАЗ» Юрій Байдак (командувач Повітряних Сил ЗС України у 2012–2015-х роках). — Тут із машини знімають усе обладнання, а фюзеляж розбирають мало не до останнього гвинтика. Перед капітальним ремонтом корпус і демонтовані елементи піддають ретельній змивці від залишків фарби за допомогою хімічних розчинників.

Працівники зізнаються, що стан фюзеляжу гелікоптерів, які доводиться повертати в стрій, суттєво різниться. Інколи достатньо лише «відмити», замінити скління кабіни, заново пофарбувати — і фюзеляж готовий для встановлення нового обладнання, а часом доводиться міняти цілі елементи.

— Скажімо, на цьому вертольоті було замінено днище, — долучається до розмови один із працівників цеху. — Він довго простояв під відкритим небом, тому час і середовище зробили свою справу... Крім того, обов'язковій заміні підлягають усі гумові вироби, прокладки, центрувальні шайби, шпильки тощо. Після цього машину відправляємо на монтажний майданчик, де встановлюється нове обладнання.

> *Одна година польоту на гелікоптері Мі-2МСБ-В обходиться у 4–4,5 раза дешевше, ніж на Мі-8*

В іншому цеху робітники працюють над відновленням втулок несучого гвинта й елементів трансмісії. Необхідні деталі виготовляються тут же, на заводі, або постачаються із АТ «Мотор Січ». По завершенні повного циклу робіт усі агрегати виглядають, як новенькі.

Чи не найскладніша ділянка — та, де відбувається ремонт вертолітних редукторів. Як зазначив Віктор Янковой, фахівець із ремонту авіаційних двигунів та редукторів, одних лише підшипників у ньому 53, гайок — понад 500, а загальна кількість усіх деталей вимірюється тисячами. На «реанімацію» одного такого агрегату може піти кілька тижнів. Розібратися в усьому цьому — справа не з простих, і потребує вона відповідної кваліфікації та досвіду. Свого часу Віктор пройшов підготовку на одному з профільних російських підприємств і тепер свої знання передає молодим фахівцям.

— Раніше на заводі працювало майже 3000 спеціалістів, які щомісяця відновлювали до 30 одиниць авіаційної техніки, — каже директор ДП «Вінницький авіаційний завод» — «ВІАЗ» Олег Богатирьов. — Зараз про таку інтенсивність роботи можна лише мріяти. Однак усі зобов'язання, які взяло на себе наше підприємство в рамках забезпечення силових структур модернізованими вертольотами Мі-2МСБ-В, ми виконуємо якісно й у найкоротші терміни. По закінченні робіт вертольоти відправляються на випробування на льотно-випробувальну станцію. Після цього всі гвинтокрили пройдуть процедуру приймання представниками замовника.

Сьогодні заводчани фактично завершили виконання минулорічного контракту, який передбачав поставку близько десяти модернізованих Мі-2МСБ-В для Збройних Сил України. Усі вони надійшли на озброєння авіаційних бригад Повітряних Сил і Армійської авіації Сухопутних військ ЗСУ. Одночасно тут розпочали роботу над реалізацією такого ж контракту на 2018 рік.

Як зазначив Юрій Байдак, вертольоти Мі-2МСБ-В — універсальні. Сьогодні їх головне призначення — підготовка курсантів льотного факультету Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, а також підтримання натренованості льотного складу вертолітних підрозділів, зважаючи на їхню економічність. Так, одна година польоту на цьому гелікоптері обходиться в 4–4,5 раза дешевше, ніж на Мі-8. Крім того, цей легкий і прудкий малюк може ефективно використовуватися для перевезення невеликих вантажів, виконання завдань із пошуку та порятунку, розвідки, евакуації поранених. А ще, як показали минулорічні випробування, він може використовуватися в якості невеликого ударного вертольота.

Андрій ЯЦИК

ЯКІ ПЕРСПЕКТИВИ У ВІЙСЬКОВОГО ТРАНСПОРТНИКА Ан-188

СПІЛЬНА УКРАЇНСЬКО-ТУРЕЦЬКА КРИЛАТА МАШИНА, ЗА ЗАДУМОМ ЇЇ КОНСТРУКТОРІВ, — ЦЕ БАГАТОЦІЛЬОВИЙ ВІЙСЬКОВО-ТРАНСПОРТНИЙ ЛІТАК ВАНТАЖОПІДЙОМНІСТЮ ДО 50 ТОНН І ДАЛЬНІСТЮ ПОЛЬОТУ ПРИ ПОВНОМУ ЗАВАНТАЖЕННІ У ПОНАД 3000 КІЛОМЕТРІВ

Проект українсько-турецького літака Ан-188

На міжнародному аерокосмічному салоні Eurasia-2018 Україна та Туреччина оголосили про перехід до практичної реалізації спільного проекту зі створення військово-транспортного літака Ан-188. Він, зокрема, передбачає повну вестернізацію (застосування західних технологій) усіх складників, упровадження сучасних та надійних технічних рішень, а також повну відповідність стандартам НАТО як за обладнанням, так і за тактикою застосування літака. За заявленими тактико-технічними характеристиками Ан-188 цілком здатний скласти гідну конкуренцію визнаним світовим лідерам у цій галузі — Lockheed С-130J, Boeing С-17А, Airbus А400М

Ан-188 є продовженням військово-транспортної лінійки «Антонова», спроектованої на базі літака Ан-70. До речі, за останні роки держпідприємство відзначилося суттєвим досягненням у цьому напрямку. Йдеться про середній транспортник Ан-178 (на заміну Ан-12), який здатний перевозити 18 тонн на 1000 км за перегоночної дальності польоту (без бойового навантаження) в 5500 км і злітати-сідати навіть на ґрунтові летовища.

За задумом розробників, Ан-188 має стати багатоцільовим військово-транспортним літаком вантажопідйомністю до 50 тонн і дальністю польоту за повного завантаження понад 3000 км. Перевага цієї моделі — можливість приземлятися на ґрунтові злітно-посадкові смуги завдовжки від 600–800 метрів. Окрім нової електроніки та систем управління, головна відмінність Ан-188 від попередника полягає в наявності чотирьох двигунів, які будуть не гвинтовентиляторними, а турбореактивними. Оснастять машину двигунами західного виробництва CFM56–5A1 (хоча залишиться можливість використовувати вітчизняні агрегати Д-436 або АІ-28).

У відповідності до заявлених характеристик передбачається, що Ан-188 зможе перевозити військову техніку всіх видів, військове та будівельне обладнання, вертольоти і до 300 солдатів з можливістю їхнього високоточного десантування. Літак також призначений для транспортування гуманітарних вантажів. Важливо, що транспортник відповідатиме стандартам НАТО як за наявним обладнанням, так і за тактикою застосування. За цільовим призначенням Ан-188 займе нішу між середнім транспортником Lockheed С-130J вантажопідйомністю 19 тонн і важким Boeing С-17А, здатним взяти на борт аж 78 тонн. Ще один важкий конкурент — російський Іл-76 з дальністю польоту 4000 км за максимального завантаження у 60 тонн. Проте основним суперником Ан-188 з більш порівнянними габаритами на світовому ринку буде Airbus A400M, який трохи поступається йому за вантажопідйомністю, але перевершує за дальністю польоту.

Передбачається, що Ан-188 зможе перевозити військову техніку всіх видів, військове та будівельне обладнання, вертольоти і до 300 солдатів із можливістю їхнього високоточного десантування

Як зазначили в ДК «Укроборонпром», основним замовником цього літака може стати Індія, яка має великий досвід експлуатації сотень літаків «Антонова» ще з часів СРСР. Природно, що Ан-188 стане у пригоді й нашим партнерам з Туреччини, яка має другу за масштабом армію в НАТО після США і виявляє постійний інтерес до військових транспортників. Турки готові не тільки взяти участь у виробництві літака, а й просувати його на світовому ринку. Безумовно, цей крилатий велетень буде корисний і в разі його прийняття на озброєння вітчизняного війська. Адже він здатний суттєво покращити транспортні спроможності Повітряних Сил ЗС України.

Сергій ВОРОНКОВ

ОБ'ЄМ ВАНТАЖНОГО ВІДСІКУ AIRBUS A400M МАЙЖЕ ВДВІЧІ БІЛЬШИЙ, НІЖ У АНАЛОГІВ

Станом на січень 2017 року було випущено 38 літаків А400М. Уперше моноплан піднявся у повітря в грудні 2009 року. Ця крилата машина здатна здійснювати перекидання військ і вантажів, їхнє десантування парашутним або посадковим способом за будь-яких метеоумов і вночі з використанням непідготовлених злітно-посадкових смуг, також і ґрунтових, і має відносно низьку вартість життєвого циклу. Крім того, літак може виконувати польоти на високій дозвуковій швидкості на малих висотах у складі групи, мати броньовані кабіну екіпажу і життєво важливі системи, а також чотири підкрильні пілони для встановлення на них підвісних агрегатів заправки або контейнерів системи РЕБ. За оцінкою його розробників, термін служби становитиме не менше 30 років, а діапазон експлуатаційних температур ±50 °С.

Airbus A400M

До складу бортового радіоелектронного обладнання літака входять сучасні станції радіолокації, високоточна навігаційна система, перспективні засоби відображення інформації в кабіні, зокрема кольорові багатофункціональні індикатори та апаратура відображення інформації на лобовому склі, а також система вбудованого контролю, що, на думку розробників, може суттєво знизити навантаження на екіпаж і скоротити його до двох осіб.

Об'єм вантажного відсіку становить близько 340 м³, що майже вдвічі більше, ніж у наявних літаків аналогічного призначення. Це дозволяє розміщувати всі основні зразки озброєння без попереднього розбирання, також і вертольоти АН-64, «Тигр», А-129, «Пума» HNH-90, артилерійські гармати, зокрема 203-мм гаубиці М110 (САУ), реактивні системи залпового вогню і бронетранспортери. При цьому він оснащений вантажною рампою, на якій можливе встановлення вантажів і техніки вагою до 6 тонн.

Цей літак має високу бойову ефективність та поліпшені експлуатаційні характеристики порівняно з військово-транспортними літаками тактичного призначення, що вже використовуються. Завдяки своїм злітно-посадковим характеристикам та вдосконаленій конструкції шасі він здатний виконувати зліт (посадку) з непідготовлених ґрунтових майданчиків завдовжки до 900 м, що на понад 25% більше, ніж у Ан-70, якому достатньо майданчика завдовжки 600 м.

У перспективі на базі А400М планується створити варіант транспортно-заправного літака з двома або трьома точками заправки. Вважається, що маючи на борту 45 тонн палива для видачі, він зможе забезпечити патрулювання протягом трьох годин на відстані близько 930 км від аеродрому базування.

Підготував Сергій ВОРОНКОВ

У ВМС УКРАЇНИ СТАНЕ НА ОДНУ БРИГАДУ МОРСЬКОЇ ПІХОТИ БІЛЬШЕ

ВОНА МАЄ БУТИ СФОРМОВАНА ВЖЕ ДО КІНЦЯ 2018-го

Нещодавно створений у складі Військово-Морських Сил України новий орган військового управління Командування морської піхоти поступово нарощує м'язи. У найближчих планах — створення нових бойових частин та підрозділів, поповнення їх новими й модернізованими зразками озброєння та військової техніки. Морська піхота у загальній системі бойового застосування Збройних Сил України стане універсальним, ефективним і боєздатним компонентом, здатним виконувати будь-які завдання на суходолі, у повітрі й на морі

— Ми працюємо над збільшенням частин морської піхоти. Головна мета — створення мобільних, ефективних, боєздатних і добре оснащених підрозділів. Вже до кінця 2018-го маємо сформувати нову бригаду морської піхоти, решту бойових частин — протягом наступного року, — повідомив командувач морської піхоти ВМС ЗС України генерал-майор Юрій Содоль.

Зараз в структурі новоствореного Командування морської піхоти є бригада морської піхоти, окремі батальйони морської піхоти та окремі частини артилеристів.

За словами генерал-майора Юрія Содоля, розвивати спроможності української морської піхоти будуть таким чином, щоб гарантовано виконати завдання з відбиття нападу противника на всіх загрозливих напрямках і захисту українського узбережжя — від Донецької області до акваторії річки Дунай.

Командувач морської піхоти ВМС ЗС України генерал-майор Юрій Содоль

— Програма підготовки морпіхів максимально наближена до курсу бойової підготовки передових країн світу. Взірцем для наслідування є насамперед морська піхота Сполучених Штатів Америки. Наша ціль — набути рівень навченості особового складу, який буде як мінімум не гірший, ніж у наших партнерів — американських морпіхів. Окрім міжнародного досвіду, в підготовці застосовуємо форми та способи ведення бойових дій, здобуті під час виконання завдань на Сході України, — підкреслив генерал-майор Юрій Содоль.

Разом із тим, морпіхи отримають сучасні та модернізовані зразки озброєння й військової техніки.

— У першу чергу будемо комплектувати найбільш підготовлені бойові частини і підрозділи. Очікуємо на нові бронетранспортери, протитанкові комплекси, артилерійські установки і засоби зв'язку, — поінформував командувач морської піхоти ЗС України.

УКРАЇНСЬКІ МОРПІХИ ОТРИМАЛИ ВЛАСНЕ СВЯТО Й НОВІ БЕРЕТИ КОЛЬОРУ МОРСЬКОЇ ХВИЛІ

Відтепер щорічно 23 травня, відповідно до указу Президента України — Верховного Головнокомандувача ЗС України Петра Порошенка, в Україні буде відзначатися свято — День морської піхоти України.

Варто підкреслити, що рівно 100 років тому, 23 травня 1918-го, гетьман Української держави Павло Скоропадський віддав наказ про початок формування бригади морської піхоти для несення служби у складі трьох полків. Це був перший офіційний документ про створення морської піхоти незалежної України. Відтоді й ведеться історія національної української морської піхоти, яка ще в ті часи дислокувалась у Миколаєві — місті зі славетними морськими і кораблебудівними традиціями.

Разом зі встановленням нової дати професійного свята українська морська піхота цього дня змінила колір беретів.

— Зберігаючи чорні берети на почесних місцях, у музеях, визволяти Україну в ході Операції об'єднаних сил морська піхота віднині буде в новому однострої, що відрізнятиме елітних воїнів, готових нищити окупантів на морі, на суходолі та в повітрі. Відсьогодні колір беретів українського морпіха набуває відтінку морської хвилі — як штормові Чорне й Азовське моря, — наголосив глава держави під час урочистостей із нагоди 100-річчя створення морської піхоти України.

Інф. «НА»

Передбачається, що нову бригаду морської піхоти буде розгорнуто на базі одного з окремих батальйонів морської піхоти. Вже зараз для створення комфортних умов розміщення та проживання морських піхотинців на Одещині триває будівництво сучасної багатофункціональної військової бази за стандартами НАТО. Реалізувати цей проект планується до кінця 2018 року. Фінансовий ресурс передбачено.

На території зводяться три казарми для особового складу, одна з яких повністю готова до експлуатації. У рамках реалізації масштабного проекту будівництва житла для військовослужбовців служби за контрактом триває будівництво чотирьох гуртожитків поліпшеного планування. Швидкими темпами зводять їдальню на 500 місць, яка буде обладнана відповідно до вимог нової системи харчування. Будують новий медичний пункт. Триває будівництво сучасного фізкультурно-оздоровчого комплексу.

Розвивати спроможності української морської піхоти будуть таким чином, щоб гарантовано виконати завдання з відбиття нападу противника на всіх загрозливих напрямках і захисту українського узбережжя — від Донецької області до акваторії річки Дунай

Ця військова база матиме й власний відкритий футбольний міні-стадіон зі штучним покриттям та системою освітлення, баскетбольний майданчик і бігові доріжки. Для духовних потреб морпіхів тут побудують церкву. Паралельно зі зведенням нових будівель та споруд триває й реконструкція котельні, доводять до належного стану приміщення штабу управління. Ведеться робота й щодо благоустрою містечка.

Віталій ПАНЧИШИН

БРЕМ «АТЛЕТ» СЕРІЙНО ВИПУСКАТИМУТЬ У ХАРКОВІ

ГОЛОВНЕ ЗАВДАННЯ БРОНЬОВАНИХ РЕМОНТНО-ЕВАКУАЦІЙНИХ МАШИН: ВИВЕЗЕННЯ ПОШКОДЖЕНОЇ БОЙОВОЇ ТЕХНІКИ З ПЕРЕДНЬОГО КРАЮ ТА РЕМОНТ БРОНЕТАНКОВОГО ОВТ У ПОЛЬОВИХ УМОВАХ

Броньована ремонтно-евакуаційна машина «Атлет»

Державне підприємство «Харківське конструкторське бюро з машинобудування імені О.О. Морозова» розпочало серійне виробництво броньованих ремонтно-евакуаційних машин «Атлет» (далі — БРЕМ «Атлет»)

За архітектурою, виглядом та оснащенням українська броньована ремонтно-евакуаційна машина БРЕМ «Атлет» є типовим зразком свого класу. За основу для неї було взято шасі основного бойового танка Т-84. Певним доопрацюванням піддано корпус і деяке бортове обладнання. Зміни конструкції дозволили встановити на машину спеціальне обладнання, призначене для роботи з іншою пошкодженою технікою. БРЕМ «Атлет» спроектована таким чином, що її екіпаж здатний самостійно здійснювати поточний ремонт бронетанкового озброєння та техніки в польових умовах. У новому проекті найсерйознішим доопрацюванням піддано корпус танкового шасі. Для правильної ергономіки його лобова частина отримала надбудову-рубку з робочим місцем механіка-водія. З лівого борту розташовано довгий коробчастий кожух, що вміщує частину обладнання та інструментів. Уздовж правого борту на надгусеничній полиці у транспортному положенні укладається стріла підйомного крана.

Попри перебудову корпусу, загальне компонування залишилося незмінним. У передній частині машини розташовано відділення управління, в кормовій частині корпусу розташовано моторно-трансмісійне відділення. У центрі корпусу, де раніше містилося бойове відділення, тепер обладнано машинне відділення. БРЕМ «Атлет» комплектується дизельним двигуном 6ДТ-2 потужністю 1200 к.с. За допомогою планетарних коробок передач потужність передається на задні тяглові колеса. Ходова частина без змін запозичена в танка Т-84 і має по шість опорних катків малого діаметра з торсіонною підвіскою на кожному борту. Основний двигун доповнений допоміжною силовою установкою типу Д-120 потужністю 30 к.с. За складом спеціального обладнання БРЕМ «Атлет» схожа на інші машини свого класу. У лобовій частині корпусу змонтований широкий бульдозер-сошник з гідравлічним приводом, який використовується для земляних робіт або як додатковий упор. На правому борту є кранова установка з дистанційним управлінням вантажопідйомністю до 25 тонн. Зміна висоти і вильоту стріли дозволяє оператору виконувати різні завдання. Передусім кран призначається для переміщення великих і важких вузлів і агрегатів, зокрема двигунів.

Екіпаж БРЕМ «Атлет» становлять три особи: командир, механік-водій і слюсар-фахівець. Під час руху вони розташовуються на своїх місцях у відділенні управління корпусу, доступ до яких забезпечується окремими люками в даху. Люки оснащені оглядовими приладами. Загальна довжина БРЕМ «Атлет» не перевищує 8,9 м при ширині близько 3,5 м і висоті 2,74 м. Бойова маса — 46 тонн. Машина розвиває на шосе швидкість до 60 км/год і має запас ходу 450 км. Без підготовки здатна подолати брід завглибшки до 1,8 м. Можливе застосування обладнання для підводного водіння.

За основу «Атлета» взято шасі основного бойового танка Т-84. БРЕМ має дизельний двигун 6ДТ-2 потужністю 1200 к.с.

Одним із головних завдань БРЕМ «Атлет» є евакуація пошкоджених бойових машин. Для цього її оснащено двома лебідками. Основна розвиває тягове зусилля до 250 кН (до 1000 кН з поліспастом — пристосування для збільшення тяглового зусилля). Такі характеристики достатні для роботи з будь-якою сучасною бронетехнікою, також і з основними танками відповідної маси. Трос подається через люк у лобовому листі корпусу. При витягуванні техніки сошник впирається у ґрунт і служить додатковою опорою. Допоміжна лебідка має зусилля до 900 кг. Для буксирування пошкодженого об'єкта можуть використовуватися як металеві троси достатньої міцності, так і жорсткі штанги. Заявлена можливість буксирування танка зі швидкістю 25 км/год. На кормі корпусу, над моторно-трансмісійним відділенням, розміщується плоский майданчик для перевезення порівняно великих вантажів. Вантажопідйомність машини — 1,5 тонни.

БРЕМ «Атлет» призначається для роботи на передньому краї, тому має зброю для самозахисту. Командирський люк оснащений відкритою кулеметною установкою з ручними приводами з великокаліберним кулеметом НСВТ (КТ-12,7). Поруч з опорно-поворотним пристроєм крана розміщено блок пускових установок для димових гранат.

Безумовно, ця бойова машина значно розширить технічні можливості Збройних Сил України та забезпечить належний рівень боєготовності танкових підрозділів.

Сергій ВОРОНКОВ

ПОЖЕЖНИЙ ТАНК ГПМ-72 ДОПУЩЕНИЙ ДО ЕКСПЛУАТАЦІЇ У ВІЙСЬКАХ

Пожежний танк ГПМ-72, розроблений ДП «Львівський бронетанковий завод», допущений до експлуатації у Збройних Силах України. Таке рішення Міноборони ухвалило після успішного завершення визначальних відомчих випробувань. Про це повідомляє прес-служба ДК «Укроборонпром».

За своїми тактико-технічними характеристиками ГПМ-72 значно перевершує аналоги та становить їм гідну конкуренцію на світовому ринку. Основними перевагами даного зразка озброєння є сучасний пожежний насос і лафет, підвищена прохідність та захищеність екіпажу від ураження різними типами боєприпасів та вогнем пожежі (наявні облив кабіни корпусу, фільтровентиляційна установка).

Цей танк здатний перевозити 20 тонн води та 2 тонни піни. Він обладнаний дулом, яке виштовхує воду чи піну на відстань до 100 метрів, що дозволяє спрямувати пінний струмінь в осередок пожежі. ГПМ-72 може легко робити проходи до місць загоряння.

Окрім засобів пожежогасіння, в задній частині надбудови розташований невеличкий відсік, що закривається й може бути використаний для евакуації людей. У ньому можна розмістити п'ять-шість осіб. Механіку-водію пожежного танка залишається лише вправно подати машину і вивезти людей із небезпечної зони.

ЯК ЗМІНЮЄТЬСЯ ВІЙСЬКОВА МЕДИЦИНА

ЗАВДЯКИ МОБІЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ РЕСУРСІВ, ЗУСИЛЛЯМ ВОЛОНТЕРІВ І ДОПОМОЗІ ІНОЗЕМНИХ ПАРТНЕРІВ У ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНІЙ ГАЛУЗІ ВЖЕ ВИРІШЕНО БАГАТО ТАКТИЧНИХ ПИТАНЬ. АЛЕ ЦЕ ТІЛЬКИ ПОЧАТОК ШЛЯХУ ДО ВДОСКОНАЛЕННЯ У ЦІЙ ЦАРИНІ

Військово-медична галузь і система медичної й психологічної реабілітації — то не менш важливі царини реформування оборонного сектора, ніж забезпечення армії сучасним озброєнням, налагодження системи органів військового управління, логістики та кадрового менеджменту за натовським взірцем. Досвід країн, які здійснювали активні воєнні кампанії, особливо США й інших учасників Альянсу, переконує: оперативність та якість надання медичної допомоги на полі бою, у шпиталі, а потім і ефективність реабілітаційних програм впливають на боєздатність як окремих частин, так і війська в цілому. Україна щодо цього має здобутки, в основі яких лежить власний, зокрема й гіркий, досвід. Ми вирішили багато тактичних речей: завдяки волонтерам, мобілізації державних ресурсів і допомозі іноземних партнерів уже немає дефіциту санінструкторів, війська насичено аптечками й необхідними засобами, значно кращою є ситуація із санітарним та евакуаційним транспортом, але це тільки початок шляху до вдосконалення у цій царині

У 205-му навчальному Центрі тактичної медицини можна готувати до 600 фахівців на рік

ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНА ВЕРТИКАЛЬ: УКРАЇНСЬКА МОДЕЛЬ

Доволі показовою стала нещодавня заява начальника Головного військово-медичного управління полковника медичної служби Ігоря Хоменка, що завдяки кваліфікованій меддопомозі до 93% поранених і хворих військових повертається в стрій. Це свідчить про те, що працює доволі ефективна система. Щоправда, це не означає, що вона довершено-досконала. Але поточні результати вражають: на терені бойових дій перебувають чотири мобільні шпиталі й десять передових хірургічних груп. Тому 80% поранених упродовж так званої золотої години отримують належну допомогу, а смертність на етапі евакуації зменшилася до 1,35%. За шість-вісім годин пораненого в серце є змога доправити в медзаклади Харкова, а за 12 годин — у столичні Національну академію медичних наук і Національний інститут серцево-судинної хірургії ім. Амосова. Поранених в очі за чотири-шість годин із мобільних шпиталів доправляють у спеціалізовану клініку в Дніпрі.

У практичному сенсі кроком уперед є відкриття торік 205-го навчального Центру тактичної медицини, у якому програми вишколу стандартизовано відповідно до засад підготовки бойових медиків НАТО. Тут зможуть готувати до 600 фахівців на рік. Так само непогані перспективи відкриває започаткування медичної інформаційної системи в Збройних Силах. У втіленні цієї ідеї допомагає американська сторона. Головна перевага цієї системи — автоматизація багатьох процесів, постійне, практично онлайн, інформування про стан пацієнта на всіх етапах надання йому допомоги. Поки хворого транспортуватимуть, приміром, із харківського шпиталю до Києва, столичні хірурги отримають повний пакет даних про нього й зможуть обговорити майбутню тактику та особливості операції. Також це зменшить паперову роботу в лікарів, поліпшить облік і використання лікарських засобів, медичного майна, техніки. Схожа модель діє в Бундесвері, де вибудовано єдину управлінську військово-медичну вертикаль.

Підсумки чотирьох років АТО вказують на те, що наша держава не була технічно й системно готова до такого потрясіння, як війна із сусідньою країною. Про стан танків і літаків та наявність професійних військових говорили й говорять багато. Але не варто забувати: фактично на тому самому рівні жаху українці сприймали ту реалію, що в країні практично не існувало системи психологічної реабілітації військових, їхньої адаптації до мирного життя. Звісно, це досі дається взнаки. Проте під галас почасти не зовсім справедливої критики оборонне відомство таки прагне створити мережу закладів реабілітації. Це не так просто, як декому здається, — тут скрутилися у вузол проблеми, які варто було розв'язати ще вчора, нормотворчі, фінансові, концепційні аспекти. Приміром, медичну й психологічну реабілітацію узвичаєно розрізняють, ними навіть опікуються різні відомства. Проте очевидно: здоров'я тілесне й душевне — це єдине ціле. Так само треба дбати про те, щоб ліпше адаптувати наших військових до перевантажень на лінії зіткнення (як фізичних, так і моральних), аби потім не витрачати ресурс на певні компенсаційні заходи реабілітації після того, як вони виконають бойові завдання.

На терені бойових дій перебувають чотири мобільні шпиталі й десять передових хірургічних груп. Тому 80% поранених упродовж так званої золотої години отримують належну допомогу. До 93% поранених і хворих військових повертається в стрій

ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ — ЦЕ НЕ ПЕРЕСІЧНА МЕДИЧНА ПОСЛУГА

Із розв'язанням низки нагальних проблем тактичної медицини Міноборони більше уваги приділяє налагодженню системи оздоровлення. Іще наприкінці зими мене запросили на нараду в Головне військово-медичне управління. Під керівництвом заступника Міністра оборони України генерал-майора Олега Шевчука обговорювали можливе поліпшення санаторно-курортного лікування військових та членів їхніх сімей і здійснення медичної, медико-психологічної реабілітації у відомчих закладах. Зокрема таких, як Центральний військовий санаторій «Приморський», центри медичної реабілітації та санаторного лікування «Пуща-Водиця» й «Трускавецький», Центральний військовий клінічний санаторій «Хмільник». Оборонне відомство має загалом п'ять центрів медичної реабілітації й санаторного лікування із сукупним фондом 1650 ліжко-місць. Зауважу, що в Міноборони діє програма психологічної реабілітації воїнів. Торік видатки держави на реабілітаційні заходи для військовослужбовців становили понад 18,5 млн грн.

У тому ж «Трускавецькому», приміром, є відділення медико-психологічної допомоги учасникам АТО та членам їхніх родин. Від початку воєнних дій тут пройшли реабілітацію понад 1,7 тис. військових, а цьогоріч тут готові прийняти 970 учасників бойових дій, до того ж понад 300 вже пройшли лікування. Серед нових програм — комплекс спецпроцедур з ефектом зняття бойового стресу, апітерапія (лікування за допомогою бджіл і продуктів бджільництва), флоат-терапія (терапевтичний метод досягнення глибинної релаксації у ванній з концетрованим сольовим розчином). Сприяють психологічному одужанню екскурсії мальовничою Львівщиною та в карпатські гори.

Варто знати, що «Трускавецький» спеціалізується на лікуванні розладів психіки й хвороб травлення, «Хмільник» теж допомагає подолати проблеми з психікою, а ще — травми й отруєння, патології кістково-м'язової системи. «Пуща-Водиця» знана цілющим впливом на органи дихання. А в Реабілітаційному центрі навчально-спортивної бази зимових видів спорту МОУ «Тисовець» відкрили пілотний проект психологічної й фізкультурної реабілітації. Тут уже побувало багато бійців разом із родинами. Чимало учасників АТО проходять медико-психологічну реабілітацію за кордоном.

— Наразі в нас нормативно й базово працює медична реабілітація, — зауважує заступник Міністра оборони генерал-майор Олег Шевчук. — Саме на її розвитку концентруємо значні зусилля. У цьому допомагає держава й місцева влада. Приміром, під заходи медичної реабілітації Національний банк України відповідно до урядового розпорядження торік передав Міноборони приміщення на житловому масиві Троєщина в Києві та в селищі Затока на Одещині. Там облаштовано заклади медичної реабілітації, у яких військові після поранень або важких захворювань одужують і відновлюються під фаховим наглядом, отримуючи належні процедури та послуги. Наприклад, у першому зі згаданих об'єктів відкрито відділення

відновлювального лікування Національного ВМКЦ «ГВКГ» із чудовими можливостями реабілітації й оздоровлення. Там є басейни: 25-метровий і для гідрокінезотерапії, тренажерна зала, масажні кабінети, сучасна локація фізіотерапії тощо. А от психологічна реабілітація справді потребує інших підходів, і її не можна віднести до пересічної медичної послуги. Нині вже розпочато спільну роботу з відомством, яке безпосередньо відповідає за функціонал психологічної реабілітації, — Мінохоронздоров'я. У нас існує плановий діалог, із тим щоб ресурсна організація власної системи повноцінної психологічної реабілітації, якої у нас іще немає, таки з'явилася в Міноборони й ми могли повноформатно опікуватися психологічним станом військовиків. Цей ресурс має передбачати фінансову, нормативну й інституційну компоненти. Робота в цьому напрямку триває. Ми прагнемо, щоб у таких закладах, які в нас відкриватимуть, створювати своєрідні мультипрофільні відділення, у котрих, окрім реабілітаційних процедур, гармонізації душевного стану, військовослужбовці та ветерани могли отримувати стоматологічні послуги, проконсультуватися у кардіолога.

Оборонне відомство має загалом п'ять центрів медичної реабілітації й санаторного лікування із сукупним фондом 1650 ліжко-місць. Торік видатки держави на реабілітаційні заходи для військовослужбовців становили понад 18,5 млн грн

Про те, що в регіонах влада теж дбає про воїнів, свідчить нещодавнє відкриття в Херсоні на базі обласної клініки відновлювального лікування першої черги реабілітаційного центру для учасників АТО. Вони тут із сім'ями лікуватимуться й відновлюватимуться. Для цього область закупила якісне медичне обладнання на понад 5,8 млн грн. Стаціонар центру розраховано на 70 ліжок (хірургічна, терапевтична, травматологічна, неврологічна, отоларингологічна, гінекологічна допомога), а поліклінічно-діагностичне відділення — на 240 відвідувань на добу.

Генерал-майор Олег Шевчук стверджує, що МОУ перебуває на етапі вибору власної моделі різноформатної реабілітації військовиків, зокрема тих, які виконували бойові завдання або зазнали поранень і психологічних травм. Звісно, для цього вивчають і закордонний досвід. Найбільшу допомогу в цій справі надають радники й партнери зі США та Канади. Особливу увагу концентрують саме на налагодженні ефективного психологічного відновлення військових в українських умовах. Наприклад, Сполучені Штати мали значні проблеми з психічними станами учасників воєнних кампаній у В'єтнамі, Афганістані, Іраку тощо. У кожному конфлікті їхні профільні фахівці знаходили щось нове, робили актуальні висновки, що спричиняло зміни в системі реабілітації. Найцінніше те, що американці хочуть передати свої надбання українцям у форматі рекомендацій, тренінгів та іншої допомоги, зокрема технічної.

— Не тільки військові потребують допомоги, а й їхні родини. Їм варто радити, як зустріти батька чи сина, який повернувся з передової, як реагувати на його збуджений стан. Пояснити, як діяти, коли він погано спить або лається знічев'я. Перехід від війни до мирного життя не завше простий. Тому ми сьогодні вдосконалюємо свій досвід і не цураємося вивчати практику закордонних партнерів, — розповідає заступник Міністра оборони. — Звісно, уже накопичено певний обсяг статистичних даних щодо медичної реабілітації, і навіть можна починати вести мову про моделювання процесів і потреб у ресурсах, які очікувано слід готувати на майбутнє. Тобто ми хочемо налагодити систему реабілітації, комфортну для військових. Ми досягли зрушень у реформуванні військово-медичної сфери, зокрема завдяки допомозі партнерів із НАТО, які нам радять не знижувати темпу й досягти більшого прогресу до липневого саміту Альянсу.

Геннадій КАРПЮК

СТАРШИЙ РАДНИК США З МЕДИЧНИХ ПИТАНЬ ПОСОЛЬСТВА США В УКРАЇНІ ДЖИМ КЕГІЛЛ:

«УКРАЇНА БУДУЄ СВІЙ ЛІТАК НА ЛЬОТУ»

Джим Кегілл

— Після шестирічної кампанії в Іраку та Афганістані ми зрозуміли: наша система психологічного забезпечення вимагає значних змін. Найбільшим викликом було питання: «Як забезпечити легкий доступ до допомоги військовослужбовцям, які вирішили, що вона їм потрібна?» Українці тепер багато роблять із того, що нам колись довелося виконати. Тобто вводять психологів у бойові підрозділи, до того ж на той рівень, що ці фахівці перебувають у тім же болоті чи окопі з бійцями, разом із ними їдять і сплять. І таким психологам довіряють значно більше, — говорить Джим Кегілл.

— Які є критичні виклики перед українською військовою медициною?

— Передусім нагадаю: унаслідок структурних змін, які відбувалися за минулого керівництва МОУ, значна частина військово-медичної інфраструктури припинила своє існування. Тому Міноборони України довелося фактично «на льоту будувати свій літак». Один із найбільших викликів — потреба знайти баланс між планами та їхньою реалізацією. Є багато хороших ідей, але цю реформу треба підтримати й забезпечити ресурсно. Україна стикається з викликами, які раніше ніколи їй не траплялися. Але мене надихає ваша відданість реформам, яку я бачу. Я став свідком створення Головного медичного управління, і це рішення вже приносить свої плоди. А найперші серйозні зміни відбулися з ухваленням стандартів першої меддопомоги базового й розширеного рівнів. Вдалося підготувати багато військових інструкторів завдяки зусиллям українців та американців. І старт навчання бойових медиків у «Десні» є надзвичайно важливим моментом для України, наступним етапом після початкових успіхів.

В Україні багато говорять про проблеми в експлуатації перших партій санітарних «Богданів». Але й у нас спливали недоліки під час дебютної експлуатації «Гамвеїв»! Проте завдяки зворотному зв'язку з військами вдалося внести багато конструктивних змін. А через бюджетні обмеження виникла затримка в певних військових реформах. Проте не варто здаватися, треба робити свою справу. От нещодавно ми розробили спецконтейнери для стандартного медичного оснащення. Один відповідає базовим вимогам, і його призначено для санітарного транспорту, а другий — для хірургічної групи. Намагаємося стандартизувати всі типи медичних наборів, із тим щоб медики могли повноцінно працювати навіть у жорстких умовах евакуації.

— Які теми є актуальними під час зустрічей у Міноборони України?

— Багато перемовин триває щодо визначення критеріїв у виборі санітарного транспорту. Зокрема з нами консультуються стосовно того, яка база — гусенична або колісна — є кращою для цього. Принаймні я знаю таку річ, що часте застосування санітарного гусеничного транспорту в АТО провокує ворожий вогонь, бо така техніка більше себе демаскує через значний рівень шуму. Також багато ділових розмов відбувається щодо системи реабілітації учасників бойових дій, яка має два фокуси: фізичний і психологічний. Ваші окремі відомства мають хороші ідеї й здобутки в цій темі, але вам потрібно більше координуватися, бо, принаймні в мене, створюється враження, що відомства в багатьох аспектах не звикли інформувати одне одного.

— Які стандартні процедури реабілітації існують у США стосовно військових, що повертаються з району бойових дій?

— Після повернення військові проходять медогляд, їх опитує психолог, здійснюючи поглиблене тестування. Це є частиною загального процесу, коли бійці здають речі та озброєння й проходять інформативний брифінг. Ми знаємо: військові розуміють, що, якщо на запитання про проблеми вони відповідатимуть ствердно, їх затримають довше. Відтак сім'ю вони побачать пізніше. Тому треба їх акуратно схилити до відкритого й щирого контакту з психологом, що тепер є доволі інтимною й не надто соромною процедурою.

У вас є всі ресурси, щоб їх використовувати для відновлення контактів у родині військового, який повернувся з тривалого небезпечного відрядження або війни. У США до початку будь-якої операції вояки проходять курси бойової стійкості — бойової філософії. Це допомагає людині осягнути, що на неї чекає в бойових умовах. Під час бойового розгортання є групи, що контролюють стани бойових стресів. Вони виїжджають на місця з підрозділами й повертаються з ними на ротацію. І якщо траплялися якісь інциденти, то вони проводять певні дебрифінги (одноразову неструктуровану психологічну бесіду з особою, яка пережила екстремальну ситуацію чи зазнала психотравму, з метою зменшення заподіяної психологічної шкоди), обговорення ситуацій, ініціюють окремі курси з повернення до цивільного життя.

Санаторно-рекреаційні заклади — чудовий ресурс. Це такі заспокійливі місця, які можна використовувати до розгортання підрозділу, а потім і після повернення, аби з'єднати сім'ю. Тобто в нас відводять спеціальний час на реінтеграцію й декомпресію після повернення з бойових завдань. Тут дуже важливим є захоплення військових спортом, яке треба підтримувати. Радо сприймаю успіхи українців на Invictus Games — військовим завше подобаються такі речі, вони мегамотивувальні для них. Це спільна риса для військових усього світу. Так само наші й ваші військові, навіть лежачи пораненими в шпиталі, хочуть швидко повернутися до побратимів на відміну від постраждалих у ДТП: не всі вони хочуть так швидко повертатися за кермо...

Бесіду вів Геннадій КАРПЮК

«ОДНІЄЮ РУКОЮ ТРИМАЄШСЯ ЗА СТЕЛЮ ВЕРТОЛЬОТА, У ДРУГІЙ — КРАПЕЛЬНИЦЯ, І «ЛІТАЄШ» МІЖ ПОРАНЕНИМИ...»

ПІДПОЛКОВНИК МЕДИЧНОЇ СЛУЖБИ ОЛЬГА ПОЛЯКОВА, НАЧАЛЬНИК ВІДДІЛЕННЯ АНЕСТЕЗІОЛОГІЇ ТА РЕАНІМАЦІЇ ГОСПІТАЛЮ У ДНІПРІ, РОЗПОВІЛА ПРО ОСОБЛИВОСТІ АЕРОМЕДИЧНОЇ ЕВАКУАЦІЇ, СКЛАДНІ МАНІПУЛЯЦІЇ В ПОВІТРІ ТА ПРО «НАРОДЖЕНИХ У СОРОЧЦІ» ПОРАНЕНИХ...

Підполковник медичної служби Ольга Полякова, кавалер ордена Богдана Хмельницького III ст.

«Вже у травні 2014-го ми з колегою вперше полетіли по поранених. Було тепло, сонячно, ми — в білих халатах та операційних босоніжках. Вона ще й губи підфарбувати встигла: «Там же чоловіки будуть! Треба виглядати красивою!» Вертоліт сів у полі, де тільки-тільки зійшла кукурудза. Треба ж не просто ходити, а ще й ноші тягати… А ми — у босоніжках! Скрізь бруд, ми вийшли й нічого не можемо зрозуміти. Бійці з автоматами метушаться і кричать: «Від нас не відходьте! У вас на все 10 хвилин, не більше!.. Туди не йдіть!.. Який туалет? Не можна!» Усе серйозно: вертоліт під охороною, двигун не вимикають...» — згадує вона

Тоді медики й подумати не могли, що кількість вильотів незабаром обчислюватиметься десятками, а поранені бійці — сотнями. Лікарі літали по 2–3 рази на день, забираючи за рейс десятки поранених…

— Чи швидко звик колектив до ненормованого режиму, відсутності вихідних та відпусток?

— Ніхто не скаржився, нічого не вимагав: треба, то треба! Бувало, по кілька діб жили в госпіталі. Не було сенсу їхати додому: тільки перетнеш поріг — знову викликають… Телефон міг задзвонити будь-якої миті, хоча в нас і зараз так. Медики завжди повинні бути на зв'язку. Та й після кількох діб надзвичайно виснажливої роботи часто не мали сил на дорогу додому. Хотілося лише прихилити голову на найближчій розкладачці.

— Вертолітники вже вважають вас членом екіпажу, адже ви разом здійснили сотню бойових вильотів і евакуювали понад тисячу військовослужбовців. Чи багатьох хлопців пам'ятаєте?

— Найважчих, які були між життям і смертю, пам'ятаю. Хоча насправді спілкуватися під час польоту практично нереально, бо занадто шумно. Та й імена ми знали не завжди, адже в найстрашніші дні застосовувалася нумерація. Маркером на чолі малювали цифру, всі обстеження, аналізи також були зафіксовані під цим номером. Тобто ми не знали про чоловіка нічого: ні звання, ні посаду, ні імені, лише те, що він — «номер один». Заводити повноцінні документи просто не встигали через велику кількість поранених. Багато було тих, про кого кажуть, що «народилися в сорочці». Забираєш хлопця і бачиш, що шанси в нього мізерні, а за кілька місяців випадково зустрічаєш його, коли він безтурботно прогулюється. В такі миті розумієш, що дива трапляються. На жаль, бувало і навпаки. Здавалося, що ось цей 20-річний хлопець точно має вижити, але поранення виявлялися несумісними із життям. Ми його довозили, а за кілька днів організм таки здавався. Морально дуже важко дізнаватися такі новини.

> *«Коли ми вже заднім числом аналізуємо вильоти і пригадуємо, як розхитувало триярусні ноші, розуміємо, що це було за межею можливостей»*

— Які медичні маніпуляції вдавалося проводити в повітрі? Адже майже всі польоти в зону бойових дій є, м'яко кажучи, екстремальними…

— Та чого тільки не робили... Ставили і крапельниці, й дренажі, коли легеневі кровотечі відкривались, і відсмоктувачі використовували. Одного разу навіть вводили інтубаційну трубку в трахею, тобто переводили в польоті на штучну вентиляцію легень. Це відбувалося на підлозі, із величезними труднощами, але інших варіантів просто не було, бо людина починала згасати... Звісно, робити щось на борту вертольота вкрай складно. Там дуже високий рівень вібрації і шуму, під час маневрів додається ще й перевантаження. Це ж не просто спокійний політ, а постійне «стрибання» через високовольтні лінії, відхилення праворуч-ліворуч. Під час таких «американських гірок» навіть у найстійкіших людей починається нудота, блювання... Нормальні рефлекси зустрічаються й у сидячих поранених. У лежачих — серйозніші проблеми: в польоті порушується дихання, погіршується зір… Звичайні операційні тепер здаються просто райськими умовами. А там однією рукою тримаєшся за стелю кабіни вертольота, у другій — дренаж чи крапельниця, і «літаєш» між пораненими.

— Знаю, що вашими асистентами часто ставали солдати…

— А як інакше? Допомагали й поранені, які краще себе почували. Вони ставали нашими очима, вухами і руками. «Тримай крапельницю! А ти тут подивись! А ти — подай!» Вони дуже відповідально ставилися до такої допомоги, до того ж відволікались і переставали боятися самого польоту. Та й бортові техніки часто допомагали і ноші переносити, й обладнання, адже евакуація — це ще й фізично важка праця. Потрібно постійно тягати кисневі балони, різні апарати…

— Бійців перевозили і лежачи, й сидячи, і на триярусних ношах. Чи не скаржилися льотчики на перевантаження техніки?

— Перевезення такої кількості поранених у вертольоті не передбачено. Льотчики розуміли, що перевантаження є, але мовчали, бо йшлося про порятунок людей. Тож намагалися забирати всіх. Хто знає, чи зможемо ми ще раз повернутися в те саме місце? До того ж часто важлива кожна хвилина: чим швидше довезеш, тим більше шансів на життя. Коли ми вже заднім числом аналізуємо вильоти і пригадуємо, як розхитувало триярусні ноші, розуміємо, що це було за межею можливостей. Один мій колега, коли я йому казала: "Що ж ми робитимемо? І дефібрилятор не можна використовувати, і те не можна…», завжди відповідав: «Зате ми ближче до Бога». І ви знаєте, хоч я не надто побожна людина, розумію, що Бог нам усе ж таки допомагав. Іноді ми лягали, заплющували очі в польоті й молилися. Бо далі то вже була не наша праця, а робота пілотів.

— У будь-якому разі евакуація відбувається недалеко від лінії зіткнення. Тобто кожен вертоліт ставав мішенню. Не боялися?

— Певна річ, було тривожно. Постійно бачили заграви, чули вибухи. Особливо лячні були нічні польоти, коли нічого не бачиш, адже вмикати будь-яке освітлення на борту небезпечно. І таких польотів було багато. Та й погода часто не була сприятливою. Якось наша бригада зранку прилетіла

«Чого тільки не робили в повітрі. Одного разу навіть вводили інтубаційну трубку в трахею, тобто переводили в польоті на штучну вентиляцію легень. Це відбувалося на підлозі, із величезними труднощами. Це ж не просто спокійний політ, а постійне «стрибання» через високовольтні лінії, відхилення праворуч-ліворуч. Під час таких «американських гірок» навіть у найстійкіших людей починається нудота...»

по пораненого, а вилетіти назад не вдалося, до вечора чекали, поки розвіється туман. І це — в лісосмузі, без води, без їжі, з пораненим на борту.

В аеропорту Дніпра згодом розвісили фотографії загиблих льотчиків. Кожного разу, коли проходили повз ці фото, думали про те, що нас могла спіткати така ж доля. Просто нам пощастило трохи більше. Нам і зараз щоразу страшно. Ми дуже довіряли льотчикам, після кожного польоту їм дякували, тому що від них залежало наше життя. Це дійсно майстри високого класу, з якими в нас дуже теплі стосунки, адже ми разом пережили багато важких днів.

— Льотчики є дуже забобонними, а як медики, що літають поряд із ними?

— Чесно кажучи, ми довго жодних правил не дотримувалися, бо їх не знали. Вже пізніше мене навчили, що не можна фотографуватися перед вильотом і літати у свій день народження. Хоча відразу скажу, що літала. О шостій ранку у день народження дізналася, що поранило медика із мобільного госпіталю, хорошого знайомого, потрібно було терміново забирати. Нікому це не могла довірити. Яке там свято? Вже коли прилетіли, хтось проговорився про це, й льотчики почали бурчати…

— Зараз ви продовжуєте літати?

— Вже з меншою інтенсивністю… Окрім поранених, нерідко забираємо й бійців з іншими медичними проблемами. До прикладу, коли в людини інфаркт міокарда, її аж ніяк не можна залишати на позиціях чи в польовому шпиталі. Допомагали й цивільним. Найменшій нашій пацієнтці було тільки шість місяців, і без термінової евакуації в неї не було б шансів вижити.

— Говорячи про медиків, ніхто особливо не порушує тему гострих постстресових реакцій. Хоча знаю, що трапляється, коли після важкого дня лікар може просто сісти і заплакати…

— Так, люди думають: «Вони ж медики, якось самі упораються». Насправді ж обійтися без спеціаліста в мить емоційного надлому часто буває нереально. Неодноразово бачила лікарів, котрі певної миті казали: «Я більше не можу. Все…» Я таких і не змушую. Ми, за великим рахунком, усі є добровольцями, хто не зміг — давно пішов, більш стійкі — залишилися. Який сенс брати людину, яка не зможе виконати завдання? Звичайно, було багато колег, які дивували своїм героїзмом, талантом та хоробрістю. Були й такі, що просто фізично не могли витримати вібрацію під час польоту, їм самим була потрібна допомога на борту. І це не тому, що вони боягузи, просто люди по-різному реагують на кризові ситуації.

— Чи спілкувалися ви із медиками з інших країн? Все ж таки вам є чим поділитися та здивувати…

— Так. Із Великої Британії до нас на місяць приїжджав колега, розповідав про їхні стандарти й особливості евакуації. Все дивувався, що в усіх безпека стоїть на першому місці, а ми про неї часто не думаємо…

На рахунку Катерини Денисової понад півсотні вильотів по поранених

«БОЄЦЬ БУВ УВЕСЬ У БИНТАХ ТА ПОВ'ЯЗКАХ — ЛЕДЬ ЗНАЙШЛА ЖИВЕ МІСЦЕ, ЩОБ НАМАЦАТИ ПУЛЬС…»

Квітень 2015-го. Приморський напрямок. Старший лейтенант медичної служби летить на порятунок поранених. У Катерини Денисової це лише другий виліт. Перший проходив під наглядом керівника, а цей — самостійний… Найскладніший пацієнт — непритомний, на апараті штучної вентиляції легенів…

— Його звали Женя. Розрив сонної артерії. У мобільному шпиталі хлопця прооперували. Стан пацієнта залишався складним. Важливо, аби показники пульсу й тиску були максимально стабільні. Будь-які стрибки — смертельно небезпечні. Контролювати гемодинаміку краще за допомогою спеціального монітора, а у вертольоті він працює дуже погано, — ділиться спогадами Катерина.

Не встиг борт злетіти, як монітор видав збої, а потім і зовсім згас. Катя заходилася шукати пульс вручну, що також було непросто. Через численні осколкові поранення пацієнт увесь у бинтах та пов'язках. Ледь знайшла вільне місце. Дівчина зізнається: контролювати показники пораненого без апаратури було дуже складно…

— Це був єдиний раз, коли я раділа, що у вертольоті шумно. І добре, що ні екіпаж, ані інші пацієнти не чули, як під час роботи ми вголос молилися за Женю, аби живим довезти його до лікарні Мечникова, адже шанси на життя були примарні.

Як же здивувалася Катерина, коли за кілька місяців після цього польоту побачила на території госпіталю молодого хлопця, який прийшов по документи, й упізнала в ньому Євгена.

— Зазвичай ми не запам'ятовуємо обличчя, адже хлопці непритомні, роздягнені, з трубками в роті. Женю упізнала за дуже примітним татуюванням на передпліччі. Ви навіть не уявляєте, як було приємно усвідомлювати, що весь той стрес ми пережили недаремно, що ось він — результат твоєї роботи, стоїть живий і здоровий. Хлопець мене не впізнав. Під час евакуації він був не при тямі і навіть не знає, як саме він потрапив до Дніпра, як летів і хто з ним був поруч.

На рахунку дівчини зараз уже понад півсотні вильотів. Катерина розповідає, що часто під час евакуації їй просто не було де сісти. Тож доводилося стояти між пацієнтами.

Через шум гвинтів вертольота екіпаж та поранені не чули, як медики моляться за життя бійця

— Насправді пацієнти зазвичай уважні й максимально турботливі, хоч їм часто і буває кепсько. До прикладу, завжди подають руки, коли мені потрібно перейти з одного кінця салону в інший. Дуже добре запам'ятала один виліт, коли ми забирали хлопців з перекинутого БТРа. То були чотири важкі лежачі, яких належало перевозити дуже обережно. Окрім них, ще й шість сидячих. То сидячі пацієнти всю дорогу тримали флакони, стежили за моніторами, подавали необхідні апарати, робили все можливе, аби допомогти.

Літала дівчина як удень, так і вночі. Адже коли йдеться про поранення головного мозку, очей, проведення органозбережних операцій, важлива кожна хвилина. Навіть на погодні умови екіпажі не завжди зважали.

— Дорогою туди я зазвичай намагаюся поспати, щоб легше перенести політ. Пам'ятаю, як одного разу летіли з анестезистом, а я прокидаюсь від того, що він кричить: «Поглянь у вікно!» Дивлюсь, а ми просто в білій хмарі. Не видно абсолютно нічого, не розумію, де ми і що діється, не відчуваю руху вертольота. Взагалі нам суворо заборонено заходити в кабіну пілотів та відволікати їх, але тоді зайшла і питаю: «Ви хоч щось бачите? Де ми?» Та вони мене заспокоїли, сказали, що все під контролем, летять за приладами, але в разі чого можемо повернутись. Але куди повертатися? Треба ж поранених забирати! Тож якщо спеціалісти екстракласу впевнені у своїх силах, летимо далі. Так і долетіли. Кілька разів через сильний туман чи хмари, які насувалися, доводилось таки сідати на півдорозі посеред поля і чекати годинами, поки розпогодиться. Бувало, що й ворожі позиції бачили, так близько летіли до лінії зіткнення.

Катерина розповіла, що графік роботи, особливо у 2015–2016 роках, був ненормованим. Прилітаєш з евакуації о третій ранку, п'єш каву, біжиш в операційну, звідти в реанімацію, потім переодягаєшся і знову на виліт, за півгодини вже стоїш у вертольоті навколішки біля пацієнта. А ще часто трапляються випадки, які колись занесуть у підручники, бо вони, з медичного погляду, є унікальними.

— Був пацієнт зі складним пораненням. Коли ми його привезли, виявилося, що всі його внутрішні органи змістилися в грудну клітку. Вчасно прооперували, хлопець вижив. Морально дуже важко надавати допомогу зовсім молодим хлопцям. У 2014-му було багато поранених 1990-го чи 1991 року народження. Я часто відверталась і плакала, коли бачила фактично своїх однолітків із важкими пораненнями та пошматованими тілами.

P.S. За свою по-справжньому бойову роботу Катерина та багато її колег, попри сотні вильотів у зону бойових дій, так і не отримали статус учасника бойових дій. Адже в таких польотах їх реєструють просто як пасажирів, та й жодних доплат за шалений ризик немає.

Анастасія ОЛЕХНОВИЧ

ЗАВДЯКИ МІЖНАРОДНИМ ПРОГРАМАМ КУРСАНТИ ВІКНУ ЗМОЖУТЬ ОТРИМУВАТИ ДВА ДИПЛОМИ

СЕРЕД ОСТАННІХ КРОКІВ ЄВРОАТЛАНТИЧНОГО ПОСТУПУ ВІЙСЬКОВОГО ІНСТИТУТУ КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА — ДОЛУЧЕННЯ ВИШУ ДО ОСВІТНІХ, НАУКОВИХ ПРОГРАМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ (ERASMUS+) ТА НАТО (SPS), А ТАКОЖ ВСТАНОВЛЕННЯ ТІСНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА З ЄВРОПЕЙСЬКИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ

Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка нині готує військових фахівців за спеціальностями: «Філологія»; «Політологія»; «Психологія»; «Журналістика»; «Фінанси, банківська справа та страхування»; «Право»; «Геодезія та землеустрій»; «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Конкурс на вступ серед абітурієнтів — чималий. Проте, на переконання начальника ВІКНУ генерал-майора Ігоря Толока, вже найближчим часом він стане ще вищим. Про це — в його ексклюзивному інтерв'ю «Народній армії»

— Ігоре Вікторовичу, відомо, що ви створили у ВІКНУ робочу групу, яка опікується інтеграцією вишу до освітнього простору ЄС і НАТО. Що спонукало вас до цього кроку та які вже є напрацювання?

— 2015 року я працював на міжнародній конференції керівників військових вишів країн — членів НАТО у Відні. Це був надзвичайно цікавий обмін досвідом, обговорення трансформації військової освіти. Безумовно, що такий міжнародний діалог і надихає, і мотивує, бо коли бачиш щось хороше, виникає величезне бажання впровадити це в себе «вдома».

— Який західний досвід, на вашу думку як начальника вишу, заслуговує особистої уваги в Україні?

— Було підготовлено спеціальний огляд з цього питання. Основна його теза: жорстких стандартів НАТО в освітній сфері не існує. У кожній країні — своя система підготовки офіцерських кадрів, яка склалася залежно від місцевих традицій, культури, менталітету, чисельності армії, фінансування тощо. Але виші більшості країн мають і спільні риси. Наприклад, у США та країнах Балтії — це жорсткий відбір на навчання. Вступити в їхні виші можуть тільки ті, хто себе вже якось проявив у своєму молодому житті. Вступ до Вест-Пойнту (вищий федеральний військовий навчальний заклад армії США) передбачає не тільки високі показники у середній освіті, фізичне загартування, але й рекомендації від двох сенаторів США.

Друга теза: у країнах Заходу навчання чітко розділено за академічною програмою (за нею готують курсанта як фахівця в певній галузі знань), програмою лідерства (обов'язково), окремою програмою фізичного виховання та ще й за суто військовою підготовкою.

— Дозвольте уточнити: так сталося, що в нас не завжди є розуміння, що таке лідерство у військовому колективі та чи можна його формувати.

— Так, подекуди ще діють пострадянські атавізми у мисленні: мовляв, або ти лідер з народження, або ні — і нічого з цим не вдієш. Саме тому програма лідерства, яку імплементують в українську навчальну систему, не завжди сприймається. Насправді на Заході вже давно опрацювали дієві методики підготовки лідера. Так само, як і методики підготовки психолога або, грубо кажучи, командира танка тощо. І досягли хороших результатів. Звичайно, слід зазначити, що ця їхня методика виховання лідера накладається на якісний відбір вступників у виш.

— Дякую. Повернімося до західної моделі підготовки військових фахівців. Які ще її особливості?

Начальник Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка генерал-майор Ігор Толок

— Слід зазначити, що в усіх країнах ЄС та НАТО система військової освіти дуже розгалужена. Обов'язкова наявність видових навчальних закладів. При цьому виключна відповідальність за них лежить на командувачах видів збройних сил. У США навіть нема такого поняття, як єдині вимоги до навчальних закладів. Тобто у Вест-Пойнті — свої вимоги, у Колорадо Спрінгс (Академія ВПС США) — свої… Так само немає стандартизованих нормативів для опрацювання штатів вишів. Усе це визначає командувач виду.

На відміну від нашої системи, у країнах Заходу дуже потужна академічна програма. До підготовки курсантів залучаються фахівці найвищого рівня. При цьому ще й спрацьовує налагоджена кадрова політика. Так, у вишах є постійний викладацький склад і є так звані запрошені професори, які можуть викладати три-чотири роки і проходять ротацію.

Діють найрізноманітніші курси для підготовки офіцерського складу. Ми також в останні роки досягли певного прогресу в цьому напрямі. Щоправда, не слід забувати, що нині ми не тільки готуємо офіцерські кадри, а й ведемо бойові дії. І саме тому не завжди можемо дозволити собі, приміром, як Німеччина, готувати лейтенанта 6,5 року.

— Як оцінюють ВІКНУ іноземні колеги?

— Ми підтримуємо тісні стосунки з військовими академіями Литви, США, Болгарії, Польщі тощо. Начальник литовського вишу бригадний генерал Альгис Вайчелюнас, який побував у нас з візитом та ознайомився з роботою вишу, був приємно вражений. Висновок сформулював коротко, але ємно: це — європейський заклад.

До речі, курсантам інституту надано доступ до дистанційних курсів навчання країн — членів НАТО NATO e-Learning. Вони мають можливість дистанційно із застосуванням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій вивчати сертифіковані курси країн — членів НАТО, такі як «Європейська політика безпеки та оборони», «Основи НАТО», «Правила застосування сили НАТО» тощо в режимі онлайн. Вже є перші здобутки: два курсанти зі спеціальності «Філологія» — Співак Сергій та Рахміль Станіслав — завершили навчання за курсом ADL 039 English Language Training Enhancement Course («Просунутий курс вивчення англійської мови») та отримали відповідні сертифікати.

«Програма Erasmus+ — це додаткове фінансування та обмін курсантами. Протягом 3-12 місяців вони навчатимуться у країнах Європи. У підсумку зможуть отримати диплом і наш, і країни, де вони перебуватимуть. Загалом — це створення різних освітніх програм та можливостей, спрямованих на підвищення рівня освіти»

— У чому ВІКНУ схожий з навчальними закладами Європи?

— Передусім — потужністю академічної програми. Завдяки тому, що ми є структурним підрозділом Київського національного університету імені Тараса Шевченка, нашим курсантам викладають кращі фахівці країни.

До слова, в більшості країн Заходу повністю відсутня підготовка у галузі військової науки. Тобто там усіх готують за цивільними спеціальностями, а вже потім здійснюється підготовка до конкретної офіцерської посади у військах.

— Тобто принципово інший підхід?

— Так, абсолютно. Адже в нас за чотири роки ви маєте стати трохи і психологом, і правником, і педагогом, і тактиком — тобто освоїти майбутню професію включно аж до командира батальйону. У них все чітко розмежовано. Готують до первинної офіцерської посади, а там життя покаже, наскільки перспективним є той чи інший молодий офіцер. У цьому плані українська схема доволі витратна, її справді потрібно реформувати. Але з огляду на бойові дії на Сході нашої держави, на мій погляд, нині варто порушити проблему: чи є необхідність готувати на тактичному рівні магістрів чи варто обмежитися бакалаврами? У тих же США на тактичному рівні реалізується тільки бакалаврська підготовка. Аналогічно й у Німеччині. У Великій Британії офіцером можна стати взагалі без вищої освіти. Тобто підходи різні, але в цілому є спільне: для того, щоб стати магістром, офіцеру потрібно себе проявити у військах. Так, у США через два роки після видового вишу офіцеру дозволяється навчатися

Інституту буде надане право видавати слухачам мовний сертифікат B2. Цього нема в жодному військовому виші України

Незважаючи на гуманітарний напрямок, в інституті приділяють належну увагу загальновійськовим дисциплінам

заочно, а через 10 років за рахунок Пентагону можна продовжити навчання очно, до того ж — у будь-якому виші.

— І це ефективно? Адже в нас нерідко люди забувають про науку, як кажуть, війська затягують…

— Погляньте на американський генералітет та воєнно-політичне керівництво. У переважній більшості — це випускники Вест-Пойнту з двома-трьома магістерськими дипломами престижних цивільних вишів. Це є результатом дуже потужної академічної програми в їхніх видових закладах. Курсанти займаються навчанням і наукою, до того ж наукою реальною. Ми — лише на шляху до цього.

— Що ви маєте на увазі? Певний український практичний досвід?

— Так. Наприклад, у ВІКНУ введено вимоги щодо обов'язкових публікацій у фахових виданнях України та виданнях, що входять до наукометричних баз даних. При цьому курсанти і студенти ВІКНУ мають змогу ознайомитися з інноваційними досягненнями науки відповідно до фаху їхньої підготовки. Наші викладачі та науковці вже кілька років поспіль друкуються в західних фахових, наукометричних виданнях.

— Чому ви приділяєте цьому напряму таку велику увагу?

— Тут є кілька важливих аспектів. По-перше, якщо це фахові видання, то отримані наукові результати визнаються міжнародною спільнотою. Отже, напрацювання наших викладачів та курсантів не викликають ні в кого сумнівів щодо їхньої компетенції. По-друге, це статті англійською мовою. Тобто вдосконалюємо мовну підготовку. І, по-третє, кількість опублікованих наукових статей входить у складову визначення світового рейтингу вишу за якістю підготовки. До речі, до такого рейтингу входять лише п'ять українських закладів вищої освіти, серед них — і КНУ. А загалом нині в Україні майже 600 вишів.

— І який відсоток ваших курсантів володіє англійською?

— З огляду на те, що ми готуємо за напрямом «Філологія», спеціальностями «Переклад» та «Міжнародні відносини», 100% цих курсантів англійською володіють вільно! Коли у ВІКНУ приїжджають закордонні гості, перед ними виступають не викладачі, а курсанти. Саме вони неодноразово залучалися до роботи Міжвидової багатонаціональної групи з підготовки — Україна (JMTG-U) на базі Міжнародного центру миротворчості та безпеки (смт Старичі), супроводжували багатонаціональні навчання «Рапід Трайдент» тощо. До речі, нещодавно зателефонували з офісу НАТО в Україні та запропонували проведення на базі нашого інституту спільних освітніх заходів.

Повертаючись до публікацій, зазначу, що як науковець я теж розміщую свої — остання вийшла у журналі Центру з дослідження проблем безпеки в Європі імені Джорджа Маршалла. Погодження публікації відбувалося через штаб-квартиру НАТО у Брюсселі. У статті йдеться про практичну підготовку військових спеців у контексті проведення ООС. Потрібно, аби у світі про нас знали не тільки за тими подіями, які зазвичай обсмоктує «жовта» преса, але й за тим, що в нас насправді відбувається, над чим працюємо. Це й міжнародна репутація, і свій голос у світовій науці. І ще раз зазначу: кількість публікацій, їхня якість та цитованість — один з головних показників рейтингу будь-якого навчального закладу.

— Знаю, що в інституті функціонує Лінгвістичне управління. Які його напрацювання?

— По-перше, хотів би зауважити, що Лінгвістичне управління є унікальною установою в наших Збройних Силах. Воно опікується всіма питаннями, пов'язаними з розробкою, стандартизацією військової термінології відповідно до стандартів НАТО, та відповідає за формування офіційної термінології у Збройних Силах України. Фахівці цієї структурної ланки інституту опрацьовують стандарти НАТО, і ми відразу впроваджуємо їх у навчальний процес. Зокрема з нашої ініціативи та за підтримки Міністра оборони України створено робочу групу спільно з Міносвіти, яка визначила відповідність сертифіката НАТО STANAG-6001 (СМР-2) європейському стандарту зі знання іноземної мови на рівні B2 (відповідно до Загальноєвропейської рекомендації з мовної освіти). Адже для того, аби отримати науковий ступінь і вчене звання в Україні, необхідно мати сертифікат на рівні не нижче B2. Нині вирішення цього питання знаходиться на завершальному етапі. Нашому інституту буде надане право видавати слухачам мовний сертифікат B2. Цього нема в жодному військовому виші України.

— Які ваші наступні кроки з інтеграції в європейський освітній простір?

— ВІКНУ впевнено інтегрується. Ми почали працювати над приєднанням до програми Erasmus+. У її рамках фінансуються різноманітні освітні проекти ЄС. Зокрема ми плануємо співробітництво за напрямом «Навчальна мобільність» — це короткострокові стажування, викладання, підвищення кваліфікації викладацького складу та короткострокові програми мобільності з обміну курсантами та ад'юнктами. Окрім цього, в межах проектів співпраці за програмою Erasmus+KA2 «Розвиток потенціалу вищої освіти» плануємо проводити спільні проекти з модернізації та створення нових навчальних програм, методів викладання або навчально-методичних матеріалів.

З Федеральним лінгвістичним агентством Бундесверу в нас заплановано підписання Меморандуму про співпрацю, розширення фахової підготовки наших співробітників та проведення спільних проектів за науковими програмами НАТО. Незабаром наші фахівці будуть відряджені до Військово-морської академії ім. Ніколи Вапцарова (Республіка Болгарія), де проведуть низку зустрічей із представниками Бюро міжмовної координації НАТО. Мета цих зустрічей — налагодження тісного співробітництва в мовному питанні з представниками відповідних структур НАТО.

— Конкретизуйте, будь ласка, що дасть у майбутньому Військовому інституту приєднання до програми Erasmus+?

У США на тактичному рівні реалізується тільки бакалаврська підготовка. Щоб стати магістром, офіцеру потрібно себе проявити у військах. Через два роки після видового вишу офіцеру дозволяється навчатися заочно, а через 10 років за рахунок Пентагону можна продовжити навчання очно, до того ж — у будь-якому виші

— По-перше, як я вже сказав, додаткове фінансування, по-друге, програму мобільності (обмін курсантами). Протягом 3-12 місяців вони навчатимуться у країнах Європи. У підсумку зможуть отримати диплом і наш, і країни, де вони перебуватимуть за програмою мобільності. Загалом Erasmus+ — це створення різних освітніх програм та можливостей, спрямованих на підвищення рівня освіти.

Ще одна програма, до якої ми йдемо, — SPS (НАТО) «Наука заради миру та безпеки». Цим займається наш науково-дослідний центр. Зазначу, що в Україні про цю програму відомо мало, але вона важлива, адже забезпечує фінансування конкретних розробок у разі зацікавленості ними НАТО.

— Як нас, українських військових, загалом сприймають у Європі?

— Дуже добре. Я знайомий практично з усіма начальниками провідних вишів світу: США, Європи, навіть Саудівської Аравії, Єгипту... На жаль (посміхається. — Авт.), ці керівники ротуються. І це також дуже важливо. У різних країнах — різні терміни. Вважається, якщо начальник вишу обіймає посаду більше 4-5 років, ефективність очолюваного ним закладу знижується.

До українців у світі ставляться з цікавістю. Для них спілкування з нами — це конкретний досвід, передусім щодо розв'язання нами навчальних проблем в умовах конфлікту на Донбасі. Тільки здається, що ми різні. Насправді є чимало спільних питань для обговорення, починаючи з відбору абітурієнтів і завершуючи особливостями підготовки. Приміром, у мене була зустріч з начальником Академії сухопутних військ Республіки Туреччина. У них допоки ти не виконаєш норматив на тренажері, тебе ніколи не допустять до бойової стрільби.

У більшості вишів світу дуже проблемні питання комплектування викладацького складу. Тонка межа, яку не варто перетинати: має бути викладач, який відповідає за академічну програму, і водночас — викладач із досвідом служби у військах, а ще краще — з бойовим досвідом. Як це вирішити? Майже всі скаржаться на навчально-матеріальну базу і всі — на фінансування…

Розмову вів Руслан ТКАЧУК

ВІЙСЬКОВІ МАТИМУТЬ ТРИВАЛІШУ ВІДПУСТКУ, ТАКОЖ ЇМ ПЛАНУЮТЬ ВИПЛАЧУВАТИ КОМПЕНСАЦІЮ ЗА НЕВИКОРИСТАНІ ДНІ ВІДПОЧИНКУ

Під час прямої телефонної лінії в редакції газети «Народна армія», яка відбулася минулого тижня, представники соціального відділу Департаменту військової освіти, науки, соціальної та гуманітарної політики Міністерства оборони України розповіли про останні зміни в чинному законодавстві в соціальній сфері та про проблеми, з якими найчастіше звертаються родини військовослужбовців. На запитання наших читачів відповідав заслужений працівник соціальної сфери України, заступник директора — начальник відділу гуманітарної політики департаменту Олександр Щербінін

Кореспондент «НА»:

— Які зміни в чинному законодавстві відбулися цього року у сфері соціального захисту військовослужбовців та членів їхніх родин?

— Найголовніші зміни стосуються збільшення грошового забезпечення військовослужбовців. З початку цього року воно зросло в середньому на 10%. Окрім того, з 1 квітня збільшено грошове забезпечення військовослужбовців льотного складу. Є ще один важливий момент. Усім відомо, що офіцери, які проходять військову службу, вже кілька років поспіль мають право на отримання компенсації за піднайом житла. Проте лише цього року це право набули і військовослужбовці-контрактники. Це дуже важлива норма, адже йдеться про створення привабливих умов для вступу громадян на військову службу за контрактом на посади рядового, сержантського складу та довготривалого її проходження.

— Які законодавчі ініціативи наразі опрацьовуються в Міністерстві оборони?

— Департаментом опрацьовані зміни до Закону України «Про соціальний та правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» щодо запровадження виплати компенсації за частину невикористаної основної відпустки. Зміни полягають у тому, щоб дозволити військовослужбовцям використовувати не менше ніж 15 діб основної відпустки, а за решту днів, за їхнього бажання, виплачувати грошову компенсацію.

— З якими проблемами найчастіше звертаються військовослужбовці, їхні родини, інваліди війни до представників соціального відділу департаменту? Які пільги учасників АТО нині не реалізовуються в повному обсязі?

— Болючим і досі залишається питання надання статусу учасника бойових дій добровольцям, які у 2014–2015 роках брали участь в АТО. Не менш нагальним є питання отримання житла і компенсації за його неотримання, часто із цією проблемою звертаються військові пенсіонери. Досі залишається неврегульованим питання надання пільг і компенсацій військовослужбовцям та членам їхніх сімей без урахування додаткових умов, пов'язаних із розміром доходу їхніх сімей (мова йде про право на пільги лише у разі неперевищення трьох прожиткових мінімумів (а це 5286 грн) середньомісячного сукупного доходу сім'ї). Чимало родин не можуть скористатися своїм правом на безкоштовний проїзд у відпустку, санаторно-курортне лікування та 50-відсоткову пільгу на оплату користування житлом (квартирну плату) та комунальних послуг.

Звертаються до нас учасники АТО й щодо проблем з отриманням землі. Найпроблематичнішим вирішення цього питання є у столиці та Київській області.

Петро Г., військовослужбовець, м. Київ:

— Чи продовжується основна щорічна відпустка на дні, проведені в дорозі?

— Так. Нещодавно були внесені відповідні зміни до чинного законодавства. Тривалість щорічної основної відпустки для військовослужбовців, які мають вислугу в календарному обчисленні до 10 років, становить 30 календарних днів; від 10 до 15 років — 35 календарних днів; від 15 до 20 років — 40 календарних днів; понад 20 календарних років — 45 календарних днів без урахування часу, необхідного для проїзду в межах України до місця проведення відпустки та назад, але не більше доби в один кінець. Святкові та неробочі дні при визначенні тривалості щорічних основних відпусток не враховуються.

В особливий період під час дії воєнного стану військовослужбовцям можуть надаватися відпустки за сімейними обставинами та з інших поважних причин зі збереженням грошового забезпечення тривалістю не більш як 10 календарних днів також без урахування часу, необхідного для проїзду в межах України до місця проведення відпустки та назад, але не більше доби в один кінець.

Сергій М., ветеран АТО, м. Вінниця:

— Чи має право учасник бойових дій на пільгове розмитнення авто?

— Ні. У вересні 2016 року був зареєстрований у Верховній Раді України проект закону «Про внесення змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (щодо ввезення на митну територію України транспортних засобів учасниками антитерористичної операції)» під номером 5057. Проект закону було повернуто на доопрацювання.

Олена, дружина військовослужбовця — учасника бойових дій, м. Дніпро:

— Чоловіку відмовляють у додатковій двотижневій відпустці. Це правомірно?

— Так. На час дії особливого періоду цей вид відпустки діючим військовослужбовцям — учасникам бойових дій не надається.

Олена К., військовослужбовець, м. Одеса:

— Маю бажання навчатися заочно. Чи можливо це під час дії першого контракту?

— Для контрактників рядового та сержантського складу під час служби за першим контрактом дійсно не передбачена можливість навчання у вишах за державні кошти. Після підписання другого контракту за дозволом командира — від командира з'єднання і вище — ви маєте право здобути вищу освіту ступеня «бакалавр» за рахунок держави за заочною формою навчання.

Олександр П. м. Київ, військовослужбовець:

— Моє питання стосується монетизації пільги за проїзд учасникам бойових дій. Це взагалі правомірно?

— 4 березня 2018 року Постановою Кабінету Міністрів № 197 був затверджений порядок надання пільг у готівковій формі з оплати проїзду усіма видами транспорту загального користування на міських, приміських та міжміських маршрутах. Дія цього порядку поширюється на окремі категорії осіб, які мають право на пільги з оплати проїзду всіма видами транспорту загального користування на міських, приміських та міжміських маршрутах, зокрема й на учасників бойових дій.

Порядок розкриває механізм надання пільг у готівковій формі з оплати проїзду всіма видами транспорту загального користування на міських, приміських (крім залізничного та річкового транспорту) та міжміських маршрутах за рахунок відповідних місцевих бюджетів у разі ухвалення такого рішення органами місцевого самоврядування.

У разі неухвалення органом місцевого самоврядування рішення про надання вказаних пільг, вони й надалі будуть надаватись у безготівковій формі.

Катерина М., м. Конотоп:

— Хто із діток має право на безкоштовний відпочинок у дитячому закладі оздоровлення та відпочинку Збройних Сил України?

— Безкоштовна путівка до дитячого табору надається: дітям-сиротам та позбавленим батьківського піклування, дітям-інвалідам, дітям, один з батьків яких загинув (зник безвісти) у районі АТО або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, а також внаслідок захворювання, одержаного в період участі в АТО тощо. Також безоплатно можуть оздоровитися діти з малозабезпечених сімей чи з багатодітних родин, останні — за умови, що розмір середньомісячного сукупного доходу сімей, у яких виховуються діти зазначеної категорії, не перевищує сукупного розміру прожиткового мінімуму всіх членів родини.

Владислав П., військовослужбовець, район ООС:

— До якого часу можна подати документи на вступ до військового вишу?

— Особи рядового, сержантського і старшинського складу військової служби за контрактом та строкової військової служби, які бажають вступити на навчання до вищих військових навчальних закладів та військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста або ступеня вищої освіти «бакалавр» за схемою підготовки «курсант», з 1 лютого до 1 квітня року вступу на навчання подавали рапорт за підпорядкованістю.

У разі невиконання державного замовлення Міністром оборони буде прийнято рішення щодо додаткового набору. Слідкуйте за оголошеннями на сайті Міноборони України.

Тетяна Ч., дружина військовослужбовця, м. Черкаси:

— Як отримати путівку в санаторій для родини учасника АТО?

— Усі військовослужбовці мають право на санаторно-курортне лікування за наявності медичних показань. Для отримання путівки вам необхідно звернутися до начальника медичної частини або в госпіталь (ветеранам війни — у військкомат). Як учасник бойових дій ваш чоловік має право на безоплатну путівку раз на рік. Якщо ви захочете поїхати з ним, то вам доведеться оплатити її повну вартість. У випадку, коли розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує трьох прожиткових мінімумів (а це 5286 грн), то членам сімей військовослужбовців надаються путівки зі знижкою 50%.

Зважаючи на те, що грошове забезпечення військовослужбовців зараз на доволі високому рівні, то якщо дружина також працює, вони під цю категорію не підпадають. 2015 року з нашої ініціативи були внесені зміни до закону про соціальний захист військовослужбовців, де ми хотіли прибрати цю норму, та на рівні Верховної Ради вони підтримані не були.

Записали розмову Тетяна МОРОЗ, Анастасія ОЛЕХНОВИЧ, Катерина КЛИМЧЕНКО

В АРМІЙСЬКОМУ ГАРДЕРОБІ ЗНОВУ НОВАЦІЇ

У РЕЧОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗС УКРАЇНИ НЕЗАБАРОМ З'ЯВЛЯТЬСЯ НОВІ РЕЧІ Й БУДУТЬ ЗАПРОВАДЖЕНІ НОВІ НОРМИ

У норму № 1 — забезпечення предметами бойового обмундирування та екіпірування військовослужбовців Збройних Сил України (бойовий єдиний комплект) уведено новий предмет — сорочку поло

У Збройних Силах України триває процес поліпшення речового забезпечення військовослужбовців. Одним із наступних кроків у цьому напрямку стало набуття чинності наказу Міністерства оборони України № 95 «Про затвердження Змін до Норм забезпечення речовим майном військовослужбовців Збройних Сил України в мирний час та особливий період» та змін до Інструкції «Про організацію речового забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України в мирний час та особливий період». Документи, підготовлені в Головному управлінні розвитку та супроводження матеріального забезпечення Збройних Сил України, зареєстровано в Міністерстві юстиції України й надруковано в «Офіційному віснику України»

Таким чином, наказ № 232 від 29.04.2016 «Про речове забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України» доповнено новими положеннями.

Насамперед варто зазначити, що в забезпеченні речовим майном військовослужбовців ЗСУ в мирний час та особливий період з'явилися норми, яких не було раніше. Зокрема, ідеться про норму № 66 — забезпечення речовим майном військовослужбовців військової служби за призовом осіб офіцерського складу; № 68 — забезпечення предметами бойового обмундирування та екіпірування військовослужбовців-снайперів (снайперських груп) ЗСУ, а також про норму № 69, яка стосується забезпечення спортивним інвентарем військових частин, військових ліцеїв та військових навчальних закладів Збройних Сил України.

Крім того, у норму № 1 — забезпечення предметами бойового обмундирування та екіпірування військовослужбовців Збройних Сил України (бойовий єдиний комплект (БЄК) уведено новий предмет — сорочку поло. Також запроваджено механізм видачі працівникам Збройних Сил України предметів військової форми одягу та засобів індивідуального захисту, а норми забезпечення тільниками всіх видів (із короткими й довгими рукавами, теплих) вилучено.

В забезпеченні речовим майном військовослужбовців ЗСУ з'явилися норми, яких не було раніше. Ідеться про норму № 68 — забезпечення предметами бойового обмундирування та екіпірування військовослужбовців-снайперів. А норму № 44 доповнено новим розділом «Військовослужбовці, які входять до підрозділу «умовного противника» забезпечуються спецодягом

У норму № 4, яка передбачає забезпечення повсякденною формою одягу військовослужбовців, уведено нові предмети: тужурку (кітель) однобортну й штани (спідницю) білого кольору для військовослужбовців Військово-Морських Сил Збройних Сил України, а також рукавички шкіряні — військовослужбовцям, які проходять військову службу за контрактом осіб офіцерського складу та уклали контракт на п'ять і більше років.

Також додатково видаватимуть один кітель і штани (спідницю) як парадну форму одягу й дві сорочки. Раніше видавали три сорочки на два роки, тепер п'ять — на такий же термін.

Норму № 44, яка стосується забезпечення спеціальним одягом військовослужбовців, зайнятих виконанням різних спеціальних робіт, доповнено новим розділом «Військовослужбовці, які входять до підрозділу "умовного противника" Збройних Сил України».

Ідеться про те, що військовослужбовців, які під час бойового вишколу входять до складу підрозділу «умовного противника», на період занять, тренувань, навчань і виконання спецзавдань у польових умовах забезпечуватимуть новим інвентарним майном — польовою формою одягу, кольорову гаму якої визначатиме Генеральний штаб Збройних Сил України.

Доповнено також норму № 48, яка передбачає забезпечення спецодягом військовослужбовців штатних пожежних команд ЗСУ. Відтепер інвентарне майно вогнеборців доповнено новими предметами, а саме: черевиками спеціальними, костюмом (куртка й штани) спеціальним, маскою спеціальною та спеціальними костюмом тепловідбивним і рукавицями.

У нормі № 51 — забезпечення предметами військової форми одягу особового складу штатних підрозділів почесної варти та військових оркестрів Збройних Сил України (інвентарне майно) розділ "Церемоніальна форма одягу" викладено в новій редакції, запроваджено 12 нових предметів церемоніальної форми одягу.

Крім того, норми забезпечення курсантів військових навчальних закладів Збройних Сил України й курсантів військово-морських навчальних закладів Військово-Морських Сил Збройних Сил України (норми №№ 5 і 7), військових ліцеїстів Збройних Сил України та військово-морського ліцею Збройних Сил України (норми №№ 63 й 64) доповнено новими предметами: пальто зимове, ремінь брючний, сумка-планшет, табличка з прізвищем.

Окрім нових положень наказу, відтепер набули чинності зміни, внесені в Інструкцію про організацію речового забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України в мирний час та особливий період. Зокрема її доповнено нормою табелізації майна речової служби для з'єднань, військових частин, військових навчальних закладів та установ Збройних Сил України на мирний час та особливий період, а саме — «Типовим комплектом засобів ремонту, господарського інвентарю та іншого майна речової служби для з'єднань, військових частин, військових навчальних закладів та установ Збройних Сил України на мирний час та особливий період».

Іван СТУПАК

ЧАСИ «АВРАЛІВ» — У МИНУЛОМУ

НИНІ ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬСЯ РЕЧОВИМ МАЙНОМ У ПЛАНОВОМУ РЕЖИМІ

За інформацією, наданою Центральним управлінням речового забезпечення Тилу ЗСУ, впродовж першого кварталу поточного року на бази зберігання та склади військових частин було відвантажено 1 053 400 предметів 25 найменувань речового майна і 84 060 предметів засобів захисту та військового спорядження.

Зокрема з початку поточного року військa отримали 109 000 головних уборів: кепі бойових з тканини — 65 000 шт.; панам літніх польових з тканини — 12 000 шт.; беретів трикотажних — 11 000 шт.; шапок зимових (вид 2) — 26 000 шт.

Також на склади надійшли й інші предмети, насамперед польового одягу: 29 000 костюмів літніх польових (тип 3 клас 7) та 66 000 «полівки» (тип 4 клас 7), штанів костюму літнього польового (тип 4 клас 7) — 28 000 шт. і стільки ж сорочок бойових. Окрім цього, війську постачалися куртки костюма-утеплювача — 26 400 шт.; костюми вітровологозахисні демісезонні — 10 000 шт.; куртки вітровологозахисні зимові — 27 000 шт.; штани вітровологозахисні зимові — 15 000 шт.

Що стосується взуття, то з січня 2018 року військо отримало від промисловості 103 000 пар черевиків з високими берцями літніх (тип В), 12 000 пар черевиків з високими берцями демісезонних (тип А) та 20 000 пар зимових «берців» типу Б. Додатково до цього на склади ЗСУ було відправлено 10 000 пар гумових чобіт.

Тішить і статистика надходжень засобів захисту та військового спорядження, яким забезпечуються захисники України. Так, за останні чотири місяці в бойові підрозділи надійшло 4000 окулярів захисних балістичних та стільки ж окулярів-масок захисних балістичних, 3400 шоломів кулезахисних «Каска 1М» і 6000 чохлів для балістичних шоломів, 4000 налокітників і 8000 наколінників тактичних бойових, 4000 костюмів маскувальних спеціальних та 2600 костюмів маскувальних зимових.

Окрім цього майна, було отримано 6000 сумок транспортних індивідуальних та 6200 рюкзаків, 7800 спальних мішків, 2000 килимів ізоляційних, 8000 сидінь польових ізоляційних.

За іншою номенклатурою бойової амуніції також суттєві показники. До війська надійшло 6000 ременів розвантажувальних тактичних, по 5000 сумок-підсумків Г і А-30 відповідно, 1600 штук інших типів підсумків, а також 460 наметів УСБ-56 з тканини А.

Варто зазначити, що статистика, надана Центральним управлінням речового забезпечення Тилу Збройних Сил України, відображає стан надходжень лише за перші чотири місяці цього року, і процес планового забезпечення війська речовим майном триває. При цьому особлива увага приділяється перевірці якості майна, передбаченого до постачання Збройним Силам. Цією справою, як відомо, займаються фахівці Головного управління розвитку та супроводження матеріального забезпечення ЗСУ (далі — ГУ РСМЗ ЗСУ), зокрема військовослужбовці територіальних центрів Управління контролю якості ГУ РСМЗ ЗСУ. Наскільки відповідально вони ставляться до своєї роботи, можна зрозуміти з даних, оприлюднених ГУ РСМЗ ЗСУ на початку поточного місяця. За перший тиждень травня фахівцями Головного управління не прийнято за якістю й повернуто постачальникам для доопрацювання 20 000 штанів вітровологозахисних зимових (виду 1 (ШВВЗ), 10000 пар черевиків з високими берцями (типу В), 200 000 пар шкарпеток літніх (трекінгових типу 1) та 5000 матраців пінополіуретанових казармених. Як пояснили в ГУ РСМЗ ЗСУ, до військ не потрапило майно, яке постачальники намагалися збути з помилками в документації, за відсутності експертизи, яку забули привезти на день прийому, або ж за неповного обсягу лабораторних випробувань, відсутності документів на сировину та через порушення вимог маркування.

Іван СТУПАК

«БЕРЕГИНЯ В ПОГОНАХ-2018»

У Збройних Силах України проходить Всеармійський конкурс серед військових медиків «Берегиня в погонах-2018» під гаслом: «Жіноча краса в однострої рятує життя». Конкурс проводиться у два етапи. Перший — регіональний: змагання з професійної майстерності, фізичної підготовки та жіночої вроди у військових частинах, військово-медичних закладах та установах ЗС України і фінальний, де переможниці першого етапу змагатимуться з професійної та фізичної підготовки, у творчому конкурсі.

Фото переможниць першого етапу конкурсу потрібно надіслати до редакції (на адресу: n_army@army.kiev.ua) до 30 травня 2018 року. Детальніше про умови конкурсу читайте на сторінках газети «Народна армія» від 29 квітня 2018 року.

Капітан медичної служби Анна Марчук — ординатор відділення анестезіології, реанімації та інтенсивної терапії Військового госпіталю (м. Чернівці)

Старший солдат Тетяна Кобзар — медична сестра травмотологічного відділення клініки ушкоджень ВМКЦ Центрального регіону (м. Вінниця)

Старший солдат Сніжана Сорочинець — медсестра-анестезист Військового мобільного госпіталю

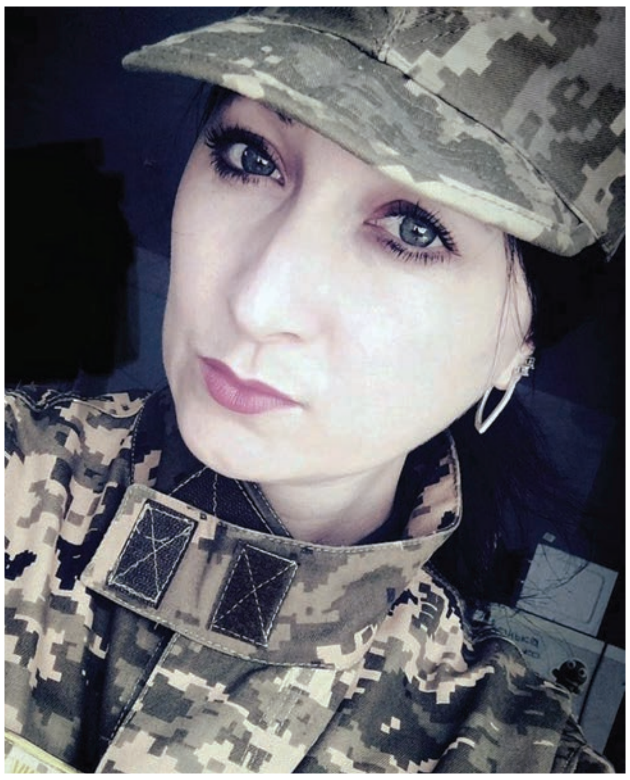
Старший солдат Світлана Кривіцька — медична сестра відділення лікарсько-льотної експертизи ВМКЦ Центрального регіону (м. Вінниця)

Старший сержант Наталія Титаренко — медична сестра (смт Десна)

Сержант Аліна М'якенька — старша медична сестра Військового мобільного госпіталю

Солдат Галина Хомік — лаборант Військового мобільного госпіталю

Старший солдат Ольга Лєбєдєва — медична сестра хірургічного відділення військового медичного госпіталю ВМКЦ Південного регіону (м. Одеса)

ЧОМУ МАЛЕНЬКІЙ ДІВЧИНЦІ ДОВІРИЛИ НАГОРОДЖУВАТИ «НАРОДНИХ ГЕРОЇВ»

У 11 РОКІВ ЛУЇЗА МИЛОВАНОВА ПЕРЕДАЛА ОРГАНІЗАТОРАМ ПРОЕКТУ «НАРОДНИЙ ГЕРОЙ УКРАЇНИ» 1304 ГРАМИ СРІБЛА І МАЙЖЕ 5000 ГРИВЕНЬ

Луїза Милованова: «Я пишаюся тим, що знаю багатьох Героїв особисто, вони нереально круті»

Орден «Народний Герой України» — українська недержавна нагорода, запроваджена за ініціативи колекціонера антикваріату, волонтера і журналіста Андрія Боєчка та ювеліра Дмитра Щербакова. Це рядки з Вікіпедії. Але вони зовсім не відображають суті й значення цієї нагороди для кожного, кого від 4 червня 2015 року було нею нагороджено.

За словами Андрія Боєчка, ця нагорода задумувалась як народна, бо якщо народ має право озброювати, годувати, одягати й лікувати своє військо, то має право й нагороджувати найкращих. Організатори намагалися зламати радянську нагородну систему. Для цього через соціальні мережі кожен міг запропонувати кандидатуру для нагородження. Потрібно було лише розповісти героїчну історію майбутнього номінанта. Під час публічного обговорення та голосування нагородна рада визначала, кого буде відзначено орденом «Народний Герой України».

— Я думав, що найбільшою проблемою буде зробити ордени, — говорить волонтер, — але виявилося, що набагато складніше зі списку тисяч гідних нагороди вибрати лише сотню, причому щоб потім ніхто не сказав, що хтось її купив. Людям важко повірити в те, що вибиратимуть справді героїв і що цей вибір буде чесним.

Перші сто орденів було виготовлено зі срібла колекції Андрія Боєчка, та воно врешті-решт закінчилося. На прохання авторів здавати срібло для виготовлення народних орденів лише в 2015 році відгукнулося понад 300 осіб із 16 країн.

Орден «Народний Герой України» має два варіанти: з червоно-чорною стрічкою на колодці — для воїнів, які зі зброєю в руках захищають українську землю, і з жовто-блакитною — для волонтерів та медиків. На сьогодні орден «Народний Герой України» отримали майже 400 осіб.

Тисячі людей у всьому світі сьогодні долучаються до справи з виготовлення народної відзнаки, але від самого початку були серед них ті, хто за віком, здавалось би, навіть не міг звернути увагу не лише на цей проект, а й на саму війну. Це діти — Луїза Милованова з Вінниччини та Артем Харченко з Хмельниччини.

— Оце мале гарне дівчатко має величезне серце й справжню патріотичну позицію. — говорить про юну вінничанку волонтерка, нагороджена орденом «Народний Герой України» Олена Шевцова. — Вона — приклад для нас, дорослих, як із чистою душею та гарними намірами робити добрі справи. Дякую її батькам за те, що вони виховують таку Людину з великої букви

На початку війни цій маленькій тендітній дівчинці було всього дев'ять років. Багато хто з її однолітків навіть не розумів, що відбувається в країні. Луїза з батьком багато разів відвідувала поранених у Військово-медичному клінічному центрі Центрального регіону. Просто розмовляла з ними, читала вірші, частувала домашніми смаколиками.

— Деякі мої знайомі, — розповідає батько дівчинки Артур Милованов, — говорили, що в такому віці дівчинка не повинна бачити скривавлені бинти й жахливі каліцтва. Але це було власне рішення доньки, і я її до цього не примушував. Вона почала заохочувати до цього й своїх однолітків та вчителів. У нашому домі частими гостями завжди є волонтери і бійці. Їхні розповіді про війну ніколи не залишали Луїзу байдужою.

Дівчинка хотіла, щоб її допомога бійцям була реальною й відчутною, тому, коли дізналася про заклик засновників ордена «Народний Герой України» до збору срібла, вирішила долучитися.

— Наша родина має багато знайомих, які пішли воювати, — говорить Луїза. — На моє прохання через волонтерів вони передавали мені гільзи з фронту, а я їх розмальовувала й продавала. Згодом мені почали допомагати мої однокласники. Дізнавшись про те, на що саме я збираю кошти, люди приносили мені вироби зі срібла. Перша партія, яку я передала Андрію Боєчку в 2016 році, важила більше ніж 450 грамів.

Згодом дівчинка під час масових заходів у місті за невелику плату розмальовувала дітям обличчя кумедними малюнками.

— Коли дорослі читали напис на моєму плакаті, що гроші підуть на виготовлення ордена «Народний Герой України», — згадує дівчинка, — то давали значно більшу суму, а іноді й просто кидали гроші в мою скриньку.

Так 2016 року школярка передала організаторам проекту 1304 грами срібла й майже 5000 грн.

— Великою честю для мене було особисто вручати ордени Героям у Хмельницькому в липні 2016 року — зізнається Луїза. — Відчуття просто переповнювали мене, адже я безпосередньо познайомилась зі справжніми Героями

> *«Через волонтерів мені передавали гільзи з фронту. Я їх розмальовувала й продавала. Згодом мені почали допомагати мої однокласники. Дізнавшись про те, на що саме я збираю кошти, люди приносили мені вироби зі срібла. Перша партія, яку я передала Андрію Боєчку в 2016 році, важила більше ніж 450 грамів»*

і хочу сказати, що вони нереально круті. Тоді я ще познайомилася з Артемом Харченком. Його історія мене просто вразила. Він уже тоді більш ніж рік виступав у госпіталях та перед військовими і піднімав їхній бойовий дух. Та стало відомо, що у нього виявили рак кісток четвертої стадії. На той час Артем уже пройшов декілька блоків хіміотерапії й готувався до заміни суглоба. Грошей на операцію його родина не мала, тоді всі, кого своїми піснями підтримував Артем, стали йому допомагати. Я також змогла йому допомогти — зібрати якісь кошти. Артем подолав хворобу і навіть вийшов у фінал телешоу «Україна має талант. Діти». Сьогодні він не полишає своєї волонтерської роботи. Жодне урочисте нагородження орденом «Народний Герой України» не обходиться без його виступу. Він не лише виступає для наших захисників, а й своїми піснями надихає онкохворих дітей на перемогу своєї хвороби.

Школярка зовсім не вважає, що зробила щось особливе.

— Так сталося, — говорить Луїза, — що люди мені повірили. Я все робила від щирого серця, не для піару. Хоча коли у багатьох місцевих газетах з'явилась моя історія, то деякі, особливо мої однолітки, почали якось дивно до мене ставитися. Не розумію, чому? Я така ж, як і була, просто моя історія стала відомою. Думаю, що таких історій в Україні було і ще буде багато і ми про них дізнаємось.

Історія вінницької школярки надихнула молодих кіномитців із «Союзу молодих кінематографістів України» зняти про неї короткометражний фільм, який увійшов до патріотичного кіноциклу «Слава Україні! Героям слава!»

— Я не думав, що у такої маленької дівчинки таке велике серце, — говорить виконавчий продюсер проекту Олександр Пушкін, — Це дійсно надзвичайно патріотична й щира родина. Наші сценаристи художньо доповнили справжню історію Луїзи, і головна ідея безкорисної допомоги проекту «Народний Герой України» залишилася. Фільм розповідає про її знайомство із хлопчиком, який приїхав у Вінницю з донецького інтернату, але потрапив під сепаратистський вплив. Цього хлопчика намагаються залучити до того, щоб він вивісив прапор сепаратистів на центральній площі міста, але знайомство з Луїзою кардинально змінює його світогляд і наміри.

У «короткому метрі» дівчинка зіграла саму себе.

— Дякую команді «Союзу», що подарувала мені такий незабутній досвід, — каже Луїза. — Було важкувато, але неймовірно цікаво. Ціную те, що у стрічці залишився дуже зворушливий момент зі справжніми моїми почуттями і переживаннями. Це коли волонтер Юрій Тира приніс мені гільзи для розпису і розповів історію з передової про те, як медики врятували хлопця, в нозі якого застрягла міна. Я не стримала сліз, і цей момент увійшов у фільм.

Сьогодні Луїза Милованова у вільний час продовжує розписувати гільзи від патронів, передає їх знайомим по всьому світу і разом із родиною допомагає бійцям на передовій.

— Розписані мною гільзи є вже у багатьох країнах світу, — посміхається дівчина, — навіть у Бразилії. Досить дивно дізнаватися, що люди з різних країн зовсім мало знають про нашу війну і переконані, що вона вже скінчилася

Наталія ЯРМІЛКО

ПИСЬМЕННИК ВОЛОДИМИР РУТКІВСЬКИЙ:

«ПОТЕРЧАТАМИ НАЗИВАЮТЬ БЕЗНЕВИННИХ ДІТЕЙ, ЯКІ ПОМЕРЛИ НЕХРЕЩЕНИМИ.

Я Ж УКЛЮЧИВ ДО ЦІЄЇ КАТЕГОРІЇ ДІТЕЙ, ЯКІ ЗАГИНУЛИ ПІД ЧАС ВІЙНИ ТА ГОЛОДОМОРУ. ІНКОЛИ МЕНІ ЗДАЄТЬСЯ, ЩО Я СТАВ ПИСЬМЕННИКОМ ЛИШЕ ДЛЯ ТОГО, ЩОБ НАПИСАТИ ПРО ЦЕ»

Буває, що й двох сторінок забагато для читання, коли воно нудне. Зате до чотиритомника «Джури» Рутківського цікавість із боку дітей не зменшується. Автор приваблює читачів вигадкою, пригодами, довірливою інтонацією, витівками та сміхом

— Якось так сталося, що в нашій літературі, починаючи зі «Слова про Ігорів похід», найчастіше оспівували героїчну смерть головних персонажів. Виходило, що єдина доля справжнього героїчного українця — героїчно померти. Я теж українець, але я не хочу помирати. Я хочу працювати, творити, робити щось корисне. Вирішив, що оспівуватиму не героїчну смерть, а героїчну перемогу, після котрої люди живуть і будують нову країну. Саме тому за допомогою своїх творів хочу виховати в сучасному поколінні психологію героя-переможця, — розпочав нашу бесіду Володимир Рутківський.

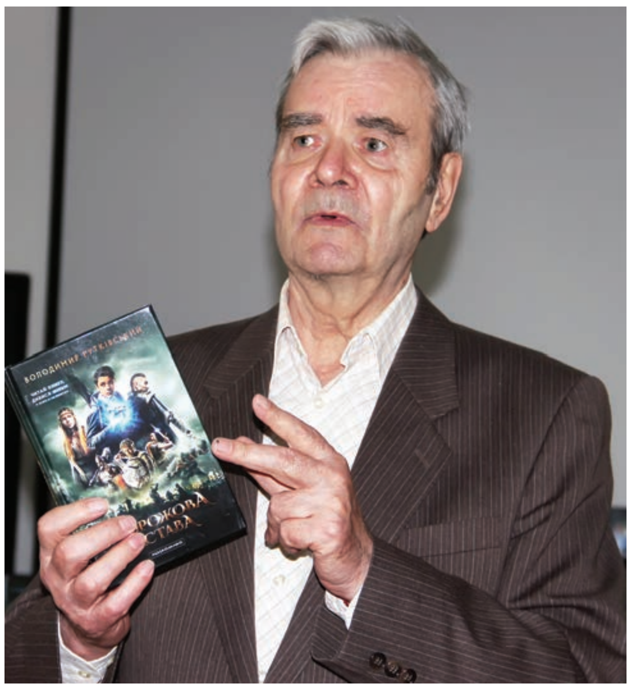
Ще дитиною Володимир Григорович пережив війну. Свої спогади про той нелегкий час він умістив у сповідь дитини, перед очима якої пройшла війна (твір «Потерчата»). Письменник навіть уявити не міг, що війна знову прийде на українську землю.

— Потерчатами називають безневинних дітей, біда яких полягає лише в тому, що вони померли нехрещеними, — розповідає Володимир Рутківський. — Я ж уключив до цієї категорії дітей, які загинули або постраждали під час війни та Голодомору. Інколи мені здається, що я став письменником лише для того, щоб написати про це. Повість має підзаголовок «Дитяча сповідь для дорослих, які нічого так і не навчилися». Події на Донбасі підтверджують це. Мені невтямки, як можуть мої ровесники нагнітати ненависть на мітингах. Невже не розуміють, що під час бойових дій передусім постраждають саме вони та їхні онуки? Чимало жителів Донбасу продовжує мріяти про приєднання до північного сусіда. Тож нам доведеться докласти чимало зусиль, аби їхня думка змінилася. Слід працювати так, щоб навіть найбільші скептики побачили, що ми живемо заможніше, аніж сусіди, що українська книжка цікавіша за сусідську, ковбаса пахне звабливіше, а український хліб узагалі не має рівних. І тоді все стане на свої місця.

З молодих років Володимир Григорович вважав, що українська література тримається на історії, міфології та фольклорі. Колись у його селі розкопали стоянку первісних людей. І він переконався, що українці — дуже давній народ. Це стосується й міфології, у якій ідеться про перелесників, вія, водяників та інших. До речі, йому було дуже цікаво описувати, як водяники й чортенята живуть поруч із людьми. Згодом він написав казкову повість «Бухтик з тихого затону». Але за радянських часів в Україні його не видавали. Довелося перекласти книжку російською й відвезти в московське видавництво «Детская литература», де її й надрукували.

Коли Україна здобула незалежність, він вирішив розповісти дітям про заборонені для читання сторінки історії нашої країни.

— Мені як письменникові дуже подобається цифра три, — розповідає Володимир Григорович. — Я написав три історичні повісті, три великі казкові повісті. Першу історичну повість «Сторожова застава» написав 1986 року. 1946-го батько возив мене в Києво-Печерську лавру. Там уперше я побачив мощі Іллі Муромця. Трохи пізніше замислився: як же цей нібито «русский богатырь» воював у половецькому степу на Донеччині? Вирішив написати про нього. Росіяни відразу заголосили, що це маячня. Але вони не мають доказів, а я маю. Коли я писав «Сторожову заставу» про Іллю Муромця, то спеціально читав російські видання, зокрема «Былины» видання 1958 року під редакцією Я. Проппа. Там був розділ про Іллю Муромця, у якому вчені чітко визначили: «Илья Муромец имеет отношение к средней России только тем, что легенды о нем слагали там». А сам він до Росії стосунку не мав. Муром — місто на чернігівській землі, літописна назва — Моровійськ. Тож вони здатні тільки лаятися, а доказів у них нема. А я в «Сторожовій заставі» в епілозі записав джерела, звідки брав інформацію.

Український дитячий письменник Володимир Рутківський народився 18 квітня 1937 року на Черкащині. Навчався в Одеському політехнічному інституті. Із 1959-го почав друкуватися. Із 1969 року — член Національної спілки письменників України. Автор таких творів для дітей та юнацтва, як «Ганнуся», «Гості на мітлі», «Сторожова застава», «Сині Води», «Потерчата», «Канікули у Воронівці», «Намети над річкою», «Слуга Баби-Яги». Широке визнання принесла авторові пригодницька тетралогія «Джури козака Швайки», «Джури-характерники», «Джури і підводний човен» та «Джури і Кудлатик». Лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка й премії «Книга року Бі-Бі-Сі- 2011».

Найбільшим своїм творчим здобутком Володимир Рутківський вважає історичний роман «Сині Води». У ньому він висвітлив колись заборонені факти з української історії.

— Російська й радянська пропаганда втовкмачувала, що була тільки одна переможна битва Московії над татарами — Куликовська. А тут виявилося, що за 18 років до Куликовської битви, а саме 24 вересня 1362 року на річці Сині Води в районі сучасного села Торговиця Кіровоградської області відбулась переможна битва між військом Великого князя литовського Ольгерда Гедиміновича та військами монголо-татарських правителів Поділля. Було відвойовано в татар Київ і Поділля, яке загарбники захопили в середині XIII століття. Звісно, про це в радянський час треба було мовчати. Тому на ці теми я тоді писав лише для себе. Був переконаний, що ніколи це не надрукують і що ніхто, крім мене, його не прочитає, але мені самому було цікаво дізнаватися нове й писати про Україну. Багато крику було щодо «Синіх Вод», мовляв, я турбую північного сусіда. Це тоді мені сказали в Інституті історії НАНУ. Але я міцно стою на історичних фактах і не збираюся в когось питати дозволу щодо порушення таких тем.

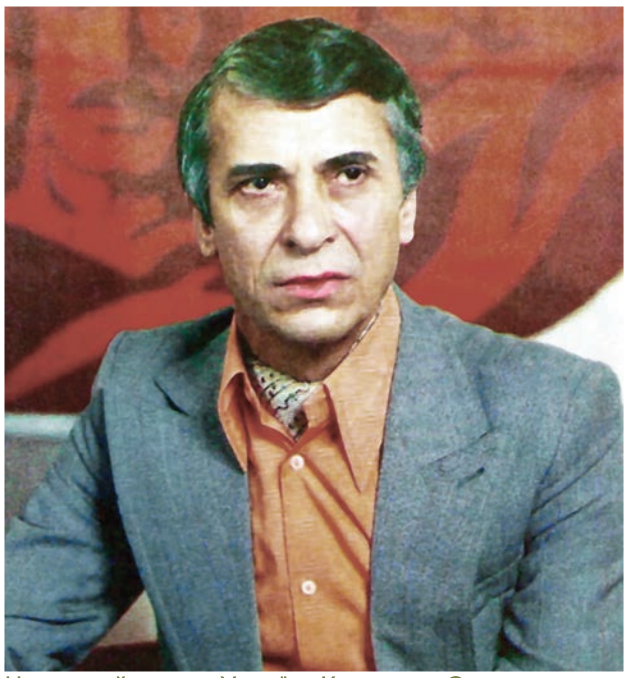
Восени минулого року в широкий прокат вийшов український пригодницький фільм-фентезі «Сторожова застава», котрий зняв Юрій Ковальов за мотивами однойменної книжки Володимира Рутківського

Другою сторінкою історії, за яку взявся Рутківський, була козаччина. Сьогодні всі знають імена гетьманів, але не знають імена героїв, які створювали козацтво. Письменника зацікавило, якими вони були дітьми перед тим, як стали козаками. Тому письменник написав тетралогію про джур, яка починалася з повісті «Джури козака Швайки». Він намагався показати козацтво з різних боків: як воно засновувалося, які були стосунки з татарами й поляками, як ставали характерниками та як їх тренували.

Саме за твір «Джури» 2012 року Рутківського нагородили Шевченківською премією. Зі своєї ініціативи на відсотки від грошової частини премії Володимир Рутківський створив власну премію «Джури», яка становить 20 тис. грн. Її вже отримали львівський художник Максим Павленко, кожен малюнок якого — загадка й головоломка, і поет Анатолій Качан, чию творчість присвячено Чорному морю та Одесі, а також письменниця й книгознавиця Наталя Марченко. Решту грошей письменник дав військовому госпіталю на потреби поранених військовослужбовців, які брали участь в антитерористичній операції.

— А куди ж іще? Не можна інакше: треба допомагати нашим військовим. Треба підтримувати. І зараз тільки так. Судіть самі: хлопці, які читали «Джури» й «Сині Води», рішуче стали на Майдані, а згодом або пішли воювати з окупантом на Донбасі, або включилися у волонтерську роботу. Радий, що в мене такі читачі. А отже, і життя своє я прожив не даремно, — наголосив Володимир Рутківський.

Євгеній СИЛКІН

Народний артист України Костянтин Степанков

КОСТЯНТИН СТЕПАНКОВ: «ЯКБИ НЕ СТАВ АКТОРОМ, РОБИВ БИ, МАБУТЬ, ВІДМІННІ СОЛІННЯ, ВАРЕННЯ ТА ВИНО З ПОРІЧКИ»

3 ТРАВНЯ ВИДАТНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ АКТОРУ, НАРОДНОМУ АРТИСТУ УКРАЇНИ, ПЕРШОМУ ЛАУРЕАТУ ПРЕМІЇ ІМЕНІ ЛЕОНІДА БИКОВА КОСТЯНТИНУ СТЕПАНКОВУ ВИПОВНИЛОСЯ Б 90 РОКІВ

Костянтин Степанков був правдивою українською кінозіркою. Його фільмографія налічує кілька десятків найменувань стрічок різного жанру та хронометражу. В кінематограф Степанков прийшов наприкінці 1950-х, проте уславився пізніше, у 1960-ті, у переважно українських кінокартинах, де зіграв низку надзвичайно виразних національних характерів

Батько Костянтина Петро Петрович Волощук був протоієреєм у селі Печеськи, що на Хмельниччині. Уперше його заарештували в 1937 році, але згодом відпустили. Хвилюючись за долю рідних, батько вмовив дружину формально розлучитися з ним і дати дітям прізвище Степанкови (русифікований варіант дівочого прізвища дружини Степанко).

1939 року Петра Волощука знову заарештували й розстріляли як «ворога народу». Від вразливого Костика мати це приховувала. У голодному 1933-му від скарлатини помер його молодший брат. А старший, п'ятнадцятирічний Ігор, під час Другої світової пішов в УПА і згодом загинув. Сам же Костя втік з дому на Північ «шукати батька». Після тривалих подорожей із пригодами він влаштувався юнгою на риболовецьке судно, яке ходило між Архангельськом і Мурманськом до Землі Франца Йосифа. Ловили кільку та салаку.

По війні мати Степанкова Євгенія Василівна, змучена «увагою» каральних органів через арешти чоловіка й причетністю сина до українських націоналістів, із двома дітьми — Костянтином та молодшою сестрою Лідою — вирішила виїхати в Узбекистан. Проте Костя їхати відмовився. Він залишився в Умані й ще довго вчинок матері розцінював як зраду.

Коли в 1947 році Степанков закінчив уманську школу і потрібно було визначитися з інститутом, він мріяв лише про одне — наїстися. «Усі мої друзі намагалися вступити до харчового, сільськогосподарського або технологічного інституту, — пригадував пізніше Кость Петрович. — Не був винятком і я — вступив до Уманського сільськогосподарського на плодово-ягідний факультет із технологічним ухилом. Якби не став актором, робив би, мабуть, відмінні соління, варення та вино з порічки».

Актором Степанков став завдяки видатному Бучмі. Якось артисти театру імені Івана Франка у повному зірковому складі завітали з двома виставами в Умань: Ужвій, Пономаренко, Бучма, Добровольський…

«Я запросив акторів на зустріч зі студентами, — розповідав у одному з інтерв'ю Степанков. — Прийшли абсолютно всі! Ми показували уривки з вистав нашого аматорського гуртка. Я читав якісь вірші. Насамкінець в оранжереї було влаштовано бенкет. Під час такої теплої зустрічі мене підізвав до себе ректор інституту Пересипкін, поруч із яким сидів Бучма. «Бажаєш у наступному році в театральний вступити, на курс Бучми?» — запитав мене ректор. Я очманів…»

Степанков, якого вирізняла непритаманна актору відсутність марнославства, говорив, що потрапив у театральний зовсім не завдяки таланту — просто так склалися обставини. Він отримував задоволення від навчання. Спочатку жив у гуртожитку, потім знімав квартиру в геологів, які виїжджали у довготривалу експедицію: просили сплачувати лише комунальні.

> *«Закохався в Роговцеву із першого погляду. Мені приписали моральне розбещення, і з цього приводу керівництво викликало мене на бесіду «по душах»*

Після закінчення театрального інституту Степанкова запросили в Театр російської драми. В трупі франківців, куди бажав розподілитися Кость, не було місць. Він став також викладати в рідному інституті (й пропрацював там 31 рік). Бучма ж пообіцяв через рік взяти молодого актора в Театр імені Івана Франка і слова свого дотримався. Щоправда, корифеї сцени — Ужвій, Добровольський та й художній керівник Гнат Юра — неохоче давали дорогу молодим. У кіно було простіше. Роль у кінострічці «Кам'яний хрест», де Степанков зіграв сусіда господаря, який упіймав злодія, але не може його покарати через власну м'якосердість, зробила його відомим. Коли 1968 року директор Кіностудії імені Олександра Довженка Василь Цвіркунов запропонував актору перейти в штат, Костянтин довго не роздумував.

Степанков неохоче допускав кого б то не було у своє приватне життя. Він трепетно оберігав своє єдине кохання, Аду Роговцеву, а вона безроздільно володарювала над серцем красеня-актора. Вони познайомилися в театральному інституті. Степанков був її викладачем, вона — чарівною студенткою із вразливими очима.

«Закохався в Роговцеву із першого погляду, — зізнавався Костянтин Петрович. — Мені приписали моральне розбещення, і з цього приводу керівництво викликало мене на бесіду «по душах». Тодішній ректор інституту навіть на рік відсторонив мене від викладацької роботи. Та це зовсім не вплинуло на наші з Адою стосунки. Я продовжував дарувати їй квіти, призначати побачення, освідчуватися в коханні. А після того як Адочка закінчила інститут, ми побралися».

Кость Петрович дуже болісно сприймав занепад українського кінематографу в 1990 роках. «Не пам'ятаю, щоб батько взагалі не працював, — пригадує дочка Степанкова Катерина. — Він важко переносив утрату друзів: Івана Миколайчука, Леоніда Осики, Володимира Денисенка — тих, із ким робив кіно. Український кінематограф був частиною його життя. Батько знімався навіть незадовго до смерті. Роль дядька Леоніда в кінокартині «Завтра буде завтра» була його останньою роботою».

Залишивши кінематограф, Степанков викладав акторське ремесло в Національному університеті культури та мистецтв. Набрав групу дівчат і хлопців, але все частіше був змушений відміняти заняття через проблеми зі здоров'ям.

В останні роки Кость Петрович майже не знімався — жив у селі Жереб'ятин під Києвом, де вони з Адою Миколаївною купили скромну селянську хатину. Спочатку не любив туди їздити, але коли приїздив, забрати звідти його було неможливо. Годував там курей, ліпив вареники. За словами його друзів, Степанков красиво зістарився. Він відносився до тих чоловіків, у яких із роками все сильніше виявляється внутрішній зміст і якась вичурна шляхетність.

Помер Кость Петрович від раку підшлункової залози. Ховали його не на престижному Байковому кладовищі в столиці, де йому «було призначено», а в тому самому селі, де він годував курей, читав книжки та вів діалоги з кішкою. Крім колег та друзів із Києва, за труною йшли прості жителі села, які встигли полюбити видатного актора за відсутність кар'єризму, невміння користуватися привілеями свого положення (не став, як інші, академіком або професором, не мав солідної пенсії, машини, дачі), за делікатність і простоту в спілкуванні.

Кость Петрович з Адою Миколаївною у селі Жереб'ятин

«ОДНОКУРСНИЦІ ПІДСТЕРІГАЛИ СТЕПАНКОВА, ГОВОРИЛИ, ЩО ЗГОДНІ ЗАРАДИ НЬОГО НА ВСЕ»

ЗІ СПОГАДІВ АДИ РОГОВЦЕВОЇ

Вишукано елегантні чорні брюки (як виявилося, власноруч перешивав із морських, куплених у воєнторзі, бо дешевше), твідовий піджак, хороший одеколон. Гладке чорне волосся, гарячі чорні циганські очі. Високий, стрункий, суворий... Так! А ще — чорні черевики блищать. Таким уперше його побачила. Викладач майстерності актора.

Перше моє хвилювання, із ним пов'язане, — його візит до нашої комуналки з величезним кошиком хризантем.

Я відлежувалася після падіння з коня на зйомках у фільмі «Фата Моргана», яке завершилося струсом мозку. Завітав зі студентами провідати хвору... Після деяких роздумів для мене стало очевидним, що із загальної логіки цих відвідин якось випадає кошик хризантем. Пізніше, коли ми одружилися, згадуючи цей випадок, я запитала, чому одразу кошик — не квіточку, не букетик? Кость Петрович посміхався: «Такий я чоловік…»

Потім півроку подиву: чому всі дівчата курсу бігають за Степанковим, адже одружений, тому, начебто, не існує як об'єкт для кохання?! Однокурсниці нахабніли — підстерігали його, не соромлячись, говорили, що згодні заради нього на все. А я горіла праведним гнівом — не можна! Соромно! Підло!

Та ось 2 січня 1956 року чомусь саме ми вдвох опинилися перед зачиненими інститутськими дверима — прийшли на заняття. Двійко на весь інститут. Здивувалися, посміялися, збентежились і... рушили мандрувати новорічним Києвом. Довго. Холодно. Солодко. Так прийшло взаємне кохання.

Підготував Олександр ТЕРЕВЕРКО

ЦУКРОВИЙ ДІАБЕТ БАГАТО ХВОРИХ «НАЇЛИ»

ЦУКРОВИЙ ДІАБЕТ — ОДНЕ З НАЙНЕБЕЗПЕЧНІШИХ ТА НАЙПОШИРЕНІШИХ ЗАХВОРЮВАНЬ У СВІТІ. РОЗДІЛЯЮТЬ ЦУКРОВИЙ ДІАБЕТ 1 ТА 2 ТИПУ

Ускладнення при цукровому діабеті можуть бути різного ступеня тяжкості. До найважчих належать: зниження гостроти зору або повна сліпота; погіршення пам'яті та розумової діяльності; збій у роботі статевої системи; жировий гепатоз, що виявляється збоями в роботі печінки; втрата еластичності судин і погіршення кровообігу; проблеми в роботі серцево-судинної системи; деформація кінцівок; ймовірність виникнення гангрени і подальша ампутація кінцівки

Деякі люди хворіють на діабет з раннього дитинства протягом усього життя. Іноді цукровий діабет протікає у прихованій формі і практично безсимптомно. Щоб визначити його на ранніх стадіях і почати своєчасне лікування, лікарі рекомендують хоча б раз на рік робити аналіз крові на рівень глюкози. Люди з таким захворюванням можуть жити так само довго, як і без нього, однак постійне контролювання раціону і рівня глюкози впливає на стиль життя. Щоб уникнути додаткових ускладнень, необхідно знати, як запобігти розвитку діабету.

Перший тип діабету (інсулінозалежний) розвивається в молодому чи дитячому віці в результаті загибелі бета-клітин підшлункової залози. Клітини гинуть внаслідок аутоімунного процесу, тобто організм бореться сам із собою. Як правило, цей вид діабету передається у спадок, закладений генетично. Профілактика цукрового діабету в дітей зводиться до простих речей. Зокрема коли малюк народився, потрібно зробити все можливе, щоб до року він залишався на грудному вигодовуванні. Наукові спостереження підтверджують, що серед «штучників» діабетиків значно більше. Грудне материнське молоко забезпечує дитині не тільки харчування, а й підтримку імунітету і захист від багатьох хвороб.

Необхідна профілактика вірусних інфекцій. Для цього від особливо небезпечних інфекцій робляться щеплення. А ще корисне загартовування, активний спосіб життя.

Діабет 2 типу (інсулінонезалежний) в більшості випадків є результатом неправильного способу життя.

Починаємо з водного балансу. Для нормальної роботи організм повинен отримувати достатню кількість води. Підшлункова залоза за допомогою води, крім інсуліну, виробляє бікарбонат, який потрібен для нейтралізації кислот. Цей процес мозок вважає вкрай важливим, тому при нестачі рідини підшлункова залоза виробляє бікарбонат. У цьому випадку рівень інсуліну знижується, а цукру підвищується.

Крім того, вода потрібна для проникнення глюкози в клітини, а коли її не вистачає, то навіть нормальна кількість інсуліну не допоможе, і цукор підвищиться. Зневоднення виснажує підшлункову залозу, часті скачки рівня вмісту цукру порушують нормальну роботу організму і є факторами ризику для розвитку діабету.

Як часто пити воду?

Склянка вранці, відразу після того, як прокинулися. По склянці — перед прийомами їжі. При цьому не можна заміняти воду ні чаєм, ні кавою, ні соком, а тим більше — газованою водою або пивом.

Відомо, що найбільш схильні до захворювання на цукровий діабет люди, що мають зайву вагу. Тому необхідно стежити за раціоном харчування і кількістю спожитих калорій.

Треба віддавати перевагу білковій їжі, оскільки зайві жири і вуглеводи, що надійшли в організм разом з їжею, накопичуються під шкірою у вигляді жирового прошарку, що сприяє ожирінню. Слід рідше вживати солодощі і борошняні вироби, газовані напої і копчену їжу. Доведено, що зменшення маси тіла лише на 5 кг зменшує ризик розвитку захворювання майже на 70%.

Візьміть до уваги, що щоденне вживання м'яса теж сприяє розвитку цукрового діабету. Вчені припускають, що причиною цього може бути холестерин, що міститься в м'ясі. Крім того, при термічній обробці м'ясного продукту виділяються шкідливі жири. Так, любов до смаженого бекону підвищує ризик захворювання практично на 30%.

Більшість приготованих страв у ресторанах швидкого харчування містить величезну кількість жирів і вуглеводів. Якщо це разове відвідування такого закладу, то особливої шкоди не буде, однак якщо харчування там стало звичкою, то ризик захворювання на цукровий діабет зростає в багато разів.

Необхідно призвичаїтися вживати в їжу більше овочів та фруктів, корисних продуктів. До таких можна віднести різноманітні салати, приправлені оливковою олією. Їхнє вживання перед основним прийомом їжі допоможе знизити рівень глюкози.

Лікарі з різних країн світу підтвердили, що попередити виникнення діабету допомагає помірне фізичне навантаження і піші прогулянки. Річ у тому, що при ходьбі збільшується ефективність засвоєння інсуліну. Він проникає в клітини організму і розщеплює глюкозу. Якщо порушується здатність інсуліну проникати через мембрани клітин, то глюкоза накопичується у крові людини, що призводить до склеювання стінок судин із незворотними наслідками.

І ще одне: коли організм піддається постійним стресам і перебуває в напруженні, він починає акумулювати сили для відповідної реакції. У такі моменти частішає пульс, з'являються головний біль і відчуття тривоги. На цьому тлі може розвинутися цукровий діабет. Тому дуже важливим є повноцінний відпочинок, харчування і сон, а також відсутність стресів.

Рекомендації щодо харчування :

— Особливо корисні продукти: чорниця, квашена капуста, квасоля.

— Продукти з борошна грубого помелу, крупи (гречка, ячна, вівсянка), висівки і все, що містить достатньо клітковини (вони дозволяють підшлунковій залозі не перевантажуватися).

— Намагайтеся вживати продукти в печеному або вареному вигляді.

— Харчуйтеся часто (5–6) разів на день, але потроху, щоб забезпечити рівномірне навантаження на підшлункову залозу.

— Серед рослин, що нормалізують рівень цукру у крові, можна виділити чорницю, горобину, ягоди бузини і суниці, листя і плоди волоського горіха.

Анатолій КРАВЕЦЬ

ЯКУ НЕБЕЗПЕКУ НЕСУТЬ РАННІ ОВОЧІ

Ранні овочі і перша полуниця спокушають покупців свіжістю і запахом весни. Редиска, помідори, огірки — прилавки заповнені різноманітними ранніми овочами і фруктами. І тут головне — не отруїтися.

Скучивши за вітамінами, ми не шкодуємо на них грошей. Але що насправді містять дари теплиць?

У всіх овочах є нітрати. А надто — в ранніх. У гонитві за прибутками виробники прагнуть отримати ранній і хороший врожай, запобігти його псуванню шкідниками і ураженню різними хворобами, тому й поливають грядки всілякою «хімією». Скільки її застосували, ми з вами прослідкувати не можемо, тому мусимо довіряти продавцям чи спеціальним службам, лабораторіям, які мали б перевіряти овочі на базарах та в магазинах.

Є ще й пестициди — теж хімікати, якими кроплять овочі від шкідників. Вони значно шкідливіші, бо нітратами можут підживлювати за нормами, або овочі їх не надто всмокчуть. А от пестициди на поверхні овоча залишаються, тож їх треба ретельно змивати.

Загалом дієтологи та гастроентерологи радять вживати свіжі овочі тоді, коли починається їхній сезон. Обов'язково варто звернути увагу на розмір овоча, як правило, він співвідносний з кількістю нітратів.

Які з овочів найбільше вбирають в себе нітрати? Це — редиска, салат, шпинат, молода капуста та кріп. З ними треба бути особливо обережним. Менше вбирають у себе хімії кабачки, морква, огірки, цвітна капуста, броколі.

Але якщо вам не терпиться посмакувати свіжими ранніми овочами, слід знати, що в ранніх петрушки і кропу можна використовувати в їжу лише листя. З кабачків, огірків, моркви, буряка обов'язково зніміть шкірку, бо у ній найбільше накопичується «хімія». У капусти варто видалити кілька верхніх листочків і серцевину. В огірків, кабачків, моркви варто ще й відрізати близько двох сантиметрів хвостика.

Найбільша концентрація нітратів може бути в редисці — біля кінчика знизу, у салаті та зеленій цибулі — біля корінця, а в перця, баклажана та помідора — біля плодоніжки. Картопля найбільше накопичує нітратів у шкірці, а морква — у верхній та нижній частині.

Перед вживанням свіжі овочі рекомендовано хоча б на 20 хвилин замочити в холодній воді. По-перше, саме так з них можна вилучити певну кількість «хімії», по-друге, навіть трохи підв'ялі, вони знову набудуть хрускоту. Але не більше півгодини, бо тоді деякі з них, наприклад картопля, помідор, наберуться води і стануть водянистими, несмачними.

Також знищує нітрати термічна обробка. Найкраще — варіння у воді. Ще можна додавати в салати сік лимона чи граната — вони також нейтралізують шкідливі речовини. Про всяк випадок перші дари теплиць краще їсти потроху.

Якщо після вживання весняного салату у вас з'явилися нудота, блювота, головний біль, слабкість, біль у шлунку, не зволікайте, приміть активоване вугілля та зверніться до лікаря, адже при отруєнні важливі навіть хвилини.

Анатолій КРАВЕЦЬ

ЯКІ НОВАЦІЇ У НОВИХ ПРАВИЛАХ РОЗМИТНЕННЯ АВТО

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСАВ ЗАКОН ПРО СПРОЩЕННЯ ВВЕЗЕННЯ В УКРАЇНУ ІМПОРТНИХ АВТО

Однією з головних змін у Законі України «Про деякі питання ввезення на митну територію України та реєстрації транспортних засобів» слова «пропуск на митну територію України» замінено словами «митне оформлення». Це скасовує необхідність мати сертифікат підтвердження відповідності екологічним стандартам, який потрібно було пред'являти при ввезенні автомобіля в країну і при держреєстрації. Однак такий сертифікат все одно потрібно надавати на внутрішній митниці при митному оформленні авто.

Тепер під час пригону автівки вимога надати сертифікат відповідності ще на кордоні скасовується. Йдеться про документ, який засвідчує те, що транспортний засіб відповідає нормі «Євро-5» або «Євро-6», без чого пропуск машини на митну територію з метою вільного обігу (тобто для розмитнення) не дозволявся. Сертифікація як така не скасовується, але ліквідується парадоксальний момент, коли на авто, яке ще не заїхало в Україну, потрібно було отримати документ, що видається лише на території держави і при наявності автомобіля. Тепер же можна буде ввезти машину без надання сертифіката на кордоні, а отримати її вже перед митним оформленням, тобто перед тим самим розмитненням.

Окрім спрощення бюрократичних питань із сертифікацією транспортних засобів, іще низку ТЗ звільнили від вимог відповідності будь-яким екологічним нормам «Євро». До переліку таких засобів потрапили авто швидкої медичної допомоги та пересувні медичні клініки на базі спецавтомобілів, які відповідно до законодавства визнані гуманітарною допомогою.

В УКРАЇНІ ЗМІНЯТЬ РОБОТУ СВІТЛОФОРІВ І ПОСИЛЯТЬ ПОКАРАННЯ ДЛЯ ПОРУШНИКІВ ПДР

Міністерство інфраструктури України подало на розгляд уряду акт про нові стандарти роботи світлофора. Також планується посилити відповідальність за проїзд на заборонене світло. Про це розповів заступник міністра інфраструктури України Юрій Лавренюк на своїй сторінці у Facebook.

«Ми будемо переходити на нові ДСТУ у роботі світлофорів в Україні, все це викладено у висновках та рекомендаціях урядової комісії, акт вже спрямовано на розгляд уряду», — повідомив Лавренюк.

Він також зазначив, що після затвердження акта буде запроваджено нові європейські стандарти роботи світлофора, а також пропозиції МВС щодо посилення відповідальності за проїзд на заборонений знак світлофора та фото- й відеофіксація порушень ПДР.

Головними новаціями в порядку роботи світлофорів буде виключення ситуації, коли на світлофорі одночасно для всіх учасників дорожнього руху горить жовте світло, тобто одному «ще можна», а другому «вже можна», що нині є причиною багатьох ДТП.

ПОРАДИ ФАХІВЦІВ СТО

ЯК ПРАВИЛЬНО КОРИСТУВАТИСЯ АВТОКОНДИЦІОНЕРОМ

Улітку кондиціонер чудово допомагає впоратися зі спекою і задушливим повітрям. Коли температура на вулиці наближається до +30, з'являється спокуса зробити прохолодніше.

Рекомендується провітрити салон, перш ніж заводити машину, адже якийсь час вона стояла закрита, і повітря в ній явно не найсвіжіше. До того ж провітрювання знизить температуру повітря, яке нагрілося в закритому просторі, й перепад буде вже значно нижчим, що зробить ефект від кондиціонування швидшим. Спочатку можна проїхатися з відкритими вікнами — так салон швидше провітриться.

Згодом увімкніть охолодження, направивши потоки повітря так, щоб не перебувати в епіцентрі холоду. Не рекомендується ставити максимально сильне охолодження — завдяки цьому ви уникнете різкого перепаду температур, що якраз і провокує захворювання.

Безпечною різницею вважається +7 градусів, а комфортною температурою салону +22–24.

Не забувайте регулярно міняти фільтри салону — у них залишаються бактерії, які накопичуються і потрапляють вам у легені разом із потоком повітря, провокуючи розвиток вірусів. На цьому не варто економити.

Під час тривалих поїздок рекомендується провітрювати салон кожні одну-дві години. Від кондиціонування повітря стає сухим, а це шкідливо для слизової.

ЯК ЧАСТО В АВТОМОБІЛІ СЛІД МІНЯТИ МАСТИЛЬНИЙ ФІЛЬТР

Серед автолюбителів є чимало тих, хто, намагаючись «здешевити» користування автівкою, не дотримується правил своєчасної заміни витратних матеріалів, до яких належить мастильний фільтр. Мастильний фільтр — це своєрідна «губка», яка вбирає забруднення у процесі змащення двигуна. Тож нехтування своєчасною його заміною може зрештою змусити автовласника витрачатися на дорогий ремонт. Купувати мастильний фільтр потрібно тільки в перевірених виробників, у відповідній упаковці й з жорстким корпусом, а міняти не рідше, ніж це радять робити заводи-виробники, тобто через кожні 10–15 тисяч кілометрів пробігу (в залежності від автомобіля) в один час з моторною оливою.

ПОТУЖНІСТЬ АВТОМОБІЛЯ МОЖЕ ЗАЛЕЖАТИ І ВІД СТАНУ ПОВІТРЯНОГО ФІЛЬТРА

Кожен з автовласників бажає продовжити життя свого авто, вберегти його від передчасних несподіваних поломок. Тому питання, як часто слід міняти у двигуні автомобіля повітряний фільтр, теж доволі актуальне. Пам'ятайте, повітряний фільтр двигуна — очисний елемент автомобіля. Він захищає рушій від пилу, що надходить у нього разом із повітрям. Ефективне згоряння пального гарантується саме подачею достатньої кількості повітря, яке знижується при «забитому» повітряному фільтрі, що створює певні перешкоди для надходження кисню в камеру згоряння. Це позначається і на потужності автомобіля, і на економії пального.

Усі вимоги до витратних матеріалів автомобіля і періодичності їхньої заміни завжди прописуються в інструкції по його експлуатації. Якщо ж ви придбали вживане авто і не знаєте, коли попередній його власник замінював фільтрувальні елементи, ви можете самі визначити ступінь забруднення фільтра. Це нескладно. Вийміть фільтр з його корпусу, візуально оцініть ступінь його забруднення. Далі подивіться через фільтр на світло: якщо пристрій не надто забруднений, його достатньо буде лише продути. Якщо ж забруднення значне, краще замініть повітряний фільтр на новий. Тільки не намагайтеся

промити його водою, адже через це бруд ще міцніше закріпиться на стінках очисника, що тільки ускладнить надходження повітря. Тобто краще не економити, адже своєчасна заміна фільтра вбереже вас від більших витрат.

ЧИ МОЖНА ЗМІШУВАТИ ТОСОЛ ІЗ ВОДОЮ

Антифриз (слово, що часто вживається водіями) — поняття широке, яке є узагальнюючою назвою охолоджувальних рідин, до яких належить і тосол. До активних речовин цих рідин можна віднести: спирт, сольові основи, гліцеринові основи. Про тосол у цьому випадку мова йтиме безпосередньо в першому варіанті, адже його основу становить складний спирт — етиленгліколь, який вже давно зарекомендував себе як відмінний чинник оптимізації температурного середовища для чавунних вузлів і деталей. Для сталевих конструкцій тосол використовувати не рекомендується, оскільки він може стати причиною виникнення корозії. Тож якщо в технічному паспорті автомобіля зазначено, що слід використовувати антифриз на сольовій або гліцериновій основі, тосол краще не застосовувати.

Сьогодні у продажу можна зустріти не тільки тосол звичної консистенції, а і його концентрат, який не тільки можна, а навіть потрібно розбавляти водою. В якому співвідношенні — читайте етикетку-інструкцію.

Якщо ж йдеться про стандартну охолоджувальну рідину під назвою «тосол», то відповідь на поставлене запитання також є ствердною (адже у складі тосола теж присутня вода), але з певним застереженням: змішувати тосол і воду потрібно не «на око», а відповідно до рекомендацій щодо його розбавлення, а також потрібної концентрації готової суміші. Вода для розведення тосола має бути дистильованою, оскільки її склад найбільш «м'який».

Необхідно також розрізняти концентрацію суміші в залежності від сезону: влітку вода випаровується, відповідно, доливати воду слід частіше, ніж у холодну пору року.

Взимку розводити тосол водою не рекомендується, позаяк у розбавленому вигляді він може замерзнути або кристалізуватися.

Матеріали сторінки підготував Анатолій КРАВЕЦЬ

Фото з відкритих джерел

ЧЕРВЕНЬ

ПН	ВТ	СР	ЧТ	ПТ	СБ	НД
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

6 червня — **День журналіста України**
13 червня — **День визволення Маріуполя від російських окупантів**
17 червня — **День медичного працівника. День батька**
22 червня — **День скорботи і вшанування пам'яті жертв війни в Україні**
28 червня — **День Конституції України**

РЕДАКЦІЙНА КОЛОНКА

НАРОДНА АРМІЯ

ЗАСНОВНИК – МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Реєстраційне свідоцтво
КВ № 2026 від 25.06.1996 р.

Газета надрукована у друкарні
ТОВ «Мега-Поліграф»
(вул. Марка Вовчка, 12/14, м. Київ, 04073).

Наклад 30909 Замовлення 61705

Ціна вроздріб – договірна

Головний редактор Роман ДРАПАК

Чергові по номеру — Сергій ВОРОНКОВ, Костянтин МАШОВЕЦЬ

Провідний літературний співробітник — Наталія ЧИЖЕВСЬКА

Адреса редакції:
вул. Московська, 45/1, будівля 33, м. Київ, 01015

e-mail: n_army@army.kiev.ua

http://www.na.mil.gov.ua

Відділ передплати: тел.: (044) 285-70-12

Передплатний індекс — 68618

Pp — Реклама редакції (подається безкоштовно)
P — Реклама платна

Листування з читачами
тільки на сторінках газети.
Відповідальність за достовірність інформації та реклами несуть автори та рекламодавці. Редакція може не поділяти погляди автора.
При передруку матеріалів посилання на «Народну армію» обов'язкове.

ISSN 1029-9114

9 771029 911004